

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 554

Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında
İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne
İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun
Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ile Avrupa
Birliği Uyum Komisyonu, İçişleri Komisyonu ve
Dışişleri Komisyonu Raporları
(1/876)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/876 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Gerekçesi	4
• Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu	6
• Muhalefet Şerhi	11
• İçişleri Komisyonu Raporu	14
• Muhalefet Şerhleri	20
• Dışişleri Komisyonu Raporu	30
• Muhalefet Şerhleri	34
• Tasarı Metni	40
• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	40
• Anlaşma Metni	41

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: 31853594-101-922-103

8/1/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 2/1/2014 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/876)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Avrupa Birliği Uyum Komisyonu İçişleri Komisyonu

GEREKÇE

Geri Kabul Anlaşmaları, yasadışı yollardan başka ülkelere geçmiş kişilerin vatandaşı oldukları veya geldikleri ülkelere düzenli, hızlı, güvenli ve insan onuruna yaraşır şekilde geri gönderilmeleri için hukuki zemin oluşturmaktadır. Yasadışı göç üzerinde caydırıcı rol oynayan Geri Kabul Anlaşmaları, aynı zamanda ülkeleri yasadışı göçe karşı önlem almaya teşvik eden etkin bir araçtır.

Bilindiği üzere, bulunduğu coğrafyada, dünyanın istikrarsız bölgeleriyle sınırdaş ve aynı zamanda Avrupa Birliği'ne komşu olan ülkemiz, önemli ölçüde yasadışı göçe maruz kalmaktadır. Türkiye'nin doğusunda yer alan ekonomik ve siyasi açıdan istikrarsız ülkelerin vatandaşları ülkemizi Batı ülkelerine geçişte transit güzergâh olarak kullanmaktadır.

Diğer taraftan, son dönemde siyasi ilişkilerimizin stratejik boyuta eriştiği, ekonomik ve ticari ilişkilerimizin derinlik kazandığı ve özellikle kuvvetli tarihi, kültürel ve insani bağlarımızın bulunduğu komşu ve çevre ülkelerle vize serbestisi tesisine yönelik olarak çalışmalar başlatılmıştır.

Bu çerçevede, dost Türk ve Avrupa Birliği halkları arasında kültürel ve sosyal bağların daha ileriye götürülmesine, ekonomik ve ticari ilişkilerimizin gelişmesine katkı sağlamak amacıyla ülkemiz ile Avrupa Birliği arasında Vize Serbestisi Diyalogu 16 Aralık 2013 tarihinde başlatılmıştır.

AB tarafından, vizesiz seyahat düzenlemesinin etkisiyle yoğunlaşacak insan hareketliliğinin yasadışı göçe ilişkin istenmeyen sonuçlara yol açmasının engellenmesine dair 4 Mart 2003'te önerilen ve 2005-2006 yıllarında dört tur müzakere edilen Geri Kabul Anlaşması üzerindeki görüşmelere 2009 ve 2010 yılında da teknik düzeyde devam edilmiştir. Müzakereler sonucunda 21 Haziran 2012 tarihinde paraflanan “Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma” 16 Aralık 2013 tarihinde Ankara’da imzalanmıştır.

Ülkemiz üzerinden Avrupa’ya yönelik yasadışı göçle mücadele mecburiyeti Avrupa Birliğiyle behemehal yakın işbirliği geliştirilmesini zorunlu kılmakta ve AB ile işbirliğinin yasadışı göç trafiğinin bölgemizi etkileyen sonuçları üzerinde caydırıcı etki yapacağına inanılmaktadır. Geri Kabul Anlaşması bu bağlamda etkin bir yöntem olarak değerlendirilmektedir.

Söz konusu Anlaşmanın onaylanması halinde, ülkemiz üzerinden Avrupa’ya yönelik yasadışı göçle mücadelede Avrupa Birliği ile yakın işbirliğinin geliştirilmesi mümkün olabilecektir.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

4.2.2014

Esas No: 1/876

Karar No: 28

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Başkanlığımıza sunulan 1/876 esas numaralı “Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı”, Başkanlığımızca 20.1.2014 tarihinde tali olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Bilindiği üzere, Türkiye bulunduğu coğrafya gereğince önemli ölçüde yasadışı göçe maruz kalmaktadır. Türkiye'nin doğusunda yer alan ekonomik ve siyasi açıdan istikrarsız ülkelerin vatandaşları Türkiye'yi Batı ülkelerine geçişte transit güzergâhı olarak kullanmaktadırlar. Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) arasında Vize Serbestisi Diyalogu 16 Aralık 2013'te başlamış; vize serbestisinin gerçekleşmesi halinde oluşabilecek yasadışı göç AB tarafında kaygı uyandırmış; sonuç olarak adı geçen anlaşma 16 Aralık 2013 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Anlaşma ile kısaca;

- Türkiye'nin, iadeyi talep eden üye devletin ülkesine girme, ülkesinde bulunma veya ikamet etmeye ilişkin yürürlükte olan koşulları sağlamayan veya artık sağlayamayan kişilerin Türk vatandaşı olduğunun kanıtlanması durumunda, anlaşmada öngörülen işlemler dışında herhangi bir işleme gerek kalmaksızın kendi vatandaşını geri kabul edeceği,

- İadeyi talep eden üye devletin ülkesine girme, ülkesinde bulunma veya ikamet etmeye ilişkin koşulları sağlamayan veya artık sağlayamayan tüm üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin; “AB üyesi devletlerden bir tanesine doğrudan giriş için Türkiye tarafından düzenlenmiş geçerli bir vizeye sahipse, Türkiye tarafından düzenlenmiş bir ikamet iznine sahip ise ya da Türkiye topraklarında kaldıktan veya transit geçiş yaptıktan sonra AB üyesi devletlerin ülkesine yasadışı veya doğrudan giriş yapmışsa” Türkiye tarafından geri kabul edileceği,

- Avrupa Birliğine üye ülkelerin de, Türkiye'de bulunan vatandaşlarını geri kabul etmekle yükümlü olduğu,

- Geri kabulü talep eden devletin ilgili kişinin topraklarına girdiğini/bulunduğunu/oturduğunu öğrendikten sonra azami altı aylık bir süre içerisinde geri kabul başvurusunu ilgili devletin yetkili makamına sunması,

- Geri kabul başvurusunun, hızlandırılmış prosedür ile yapılmışsa beş iş günü içerisinde; diğer durumlarda en fazla yirmi beş takvim günü içerisinde yazılı olarak cevaplandırılması,

- Anlaşmanın uygulanmasını denetlemek, düzenli bilgi alışverişinde bulunmak ve Anlaşmanın yeknesak uygulanmasını sağlamak amacıyla “Ortak Geri Kabul Komitesi” kurulması, öngörülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, Komisyonun 29 Ocak 2014 tarihli 18'inci toplantısında, Komisyon Başkanı Prof. Dr. Mehmet Tekelioğlu başkanlığında görüşülmüştür. Toplantıya Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ile sivil toplum kuruluşları temsilcileri katılmıştır.

Hükümet temsilcisi, Tasarının tümü üzerinde yaptığı sunuşta özetle;

- AB Komisyonu ve Türkiye Cumhuriyeti arasında 2003 yılından bu yana giriş ve ikamet koşulları bakımından Avrupa ülkelerinde yasal konumda bulunmayan Türk vatandaşları ile ülkemiz üzerinden yasa dışı yollarla Avrupa ülkelerine giden üçüncü ülke vatandaşlarının ülkemiz tarafından geri kabulünü kapsayan bir geri kabul anlaşması müzakere edilmeye başlandığını,

- Bu müzakereler kapsamında toplam 7 tur görüşme yapıldığını ve 2011 yılında taslak metinler üzerinde mutabakat sağlandığını, Geri Kabul Anlaşmasının 21 Haziran 2012’de paraflandığını ve 16 Aralık 2013’te de Ankara’da imzalandığını,

- Anlaşmanın, hem ülkemizin hem de Avrupa Birliği ülkelerinin kendi vatandaşları, üçüncü ülke vatandaşları ve vatansızlarla ilgili olarak geri kabul yükümlülüklerini, usulleri, transit geçiş ve masraflar gibi hususları düzenleyen 25 maddeden ibaret bir anlaşma olduğunu,

- Geri kabul anlaşmasının vize muafiyetiyle ilgili yapılacak düzenlemelere paralel ve eşgüdüm hâlinde yürütülen bir anlaşma olduğunu,

- Anlaşmanın imzalandığında hemen yürürlüğe girecek kısımları olduğu gibi, bizi mükellefiyete sokan asıl hükümlerin üç yıl sonra yürürlüğe gireceğini, dolayısıyla bu üç yıllık süre içerisinde sınır güvenliğimiz, gümrük kapıları güvenliğimiz ve geri kabul merkezlerimize ilişkin düzenlemelerin ve diğer ülkelerle olan ikili geri kabul anlaşmalarının yapılmasıyla bu sürecin sorunsuz olarak geçirileceğine ve ülkemiz için önemli bir getirisi olacak olan vize muafiyetiyle paralel bir şekilde bunun tamamlanacağına inandıklarını ve bu süreç içerisinde Avrupa Birliğinin mali kaynaklarından da istifade edilmesinin öngördüğünü,

- Türkiye’nin Anlaşmayı tek taraflı fesih yetkisini olduğunu ve Anlaşma ile paralel yürütülen vize diyalogu süreci ile vize kolaylığının değil, vize muafiyetinin hedeflendiğini,

ifade etmiştir.

Tasarı üzerinde söz alan Komisyon üyesi milletvekillerince;

- Kendilerine iletilen bilgi notunda yer alan pek çok hususun anlaşma metninde yer almadığını, örneğin; Türkiye’nin başka ülkelerle imzaladığı ikili vizesiz seyahat anlaşmalarını Avrupa Birliğine tam üye olana dek muhafaza edebileceği, Türk vatandaşlarının Avrupa Birliğine vizesiz girebilmelerinin geri kabul anlaşmasının yürürlüğe girmesinden en geç üç-üç buçuk yıl sonra başlayabileceği, sadece bize vizeyi kaldıran Avrupa Birliği ülkelerinden gelen düzensiz göçmenleri geri kabul edeceğimiz hususlarının Anlaşmada yer almadığı,

- Türkiye üzerinden Avrupa Birliğine geçen düzensiz göçmenlerin Türkiye’ye iade edilmelerinin ancak bu kişilerin ülkemizden geçerek Avrupa Birliğine girdiklerinin tarafımızdan kabul edilmesi durumunda olabileceği ve yargı süreci tamamlanmadan Avrupa Birliğinin bizim vatandaşlarımızı sınır dışı edemeyeceği hususunun da Anlaşma metninde açık ve sarih olarak yazılmadığı,

- Anlaşma metninin Türkçe nüshasında bazı tercüme hataları bulunduğu, örneğin Anlaşmanın 4/1-a maddesinde geçen “giriş için” ifadesinin “girenken” şeklinde düzeltilmesi gerektiği, Bölüm 2 madde 5/3’te “Avrupa Birliğinin Geri Kabule İlişkin Yükümlülükleri, kendi vatandaşlarının geri kabulü” başlığı altında “Mahrum bırakılmış” ibaresinden önce “vatandaşlıktan” ibaresi eklenmesi gerektiği,

- Yine, madde 14/2'de "Transit Geçiş İşlemleri" başlığı altındaki metinde tercüme hatası olduğu, bu metindeki hatanın "Diğer transit geçiş devletlerindeki müteakip seyahatler ve hedef devlet tarafından geri kabul edilmeleri temin edilirse, bir üye devlet talep ettiği takdirde Türkiye üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin transit geçişine izin verecek ve bir üye ülke de Türkiye talep ettiği takdirde üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin transit geçişine izin verecektir." şeklinde düzeltilebileceği,

- Madde 6/3'te "Üçüncü ülke vatandaşlarının geri kabul yükümlülüğü bir vize veya ikamet izni düzenlemiş üye devlet için geçerlidir." ifadesinin bulunduğu, bu nedenle kaçak olarak bir üye ülkeye giren ve oradan Türkiye'ye giriş yapan üçüncü ülke vatandaşlarının söz konusu üye ülkelerce geri kabul edilmeyeceği, oysa aynı hakkın, Anlaşmanın 4'üncü maddesinde "Türkiye'nin Geri Kabul Hükümlülükleri, Üçüncü Ülke Vatandaşlarının ve Vatansız Kişilerin Geri Kabulü" başlığı altında düzenlenen hüküm uyarınca Türkiye'ye tanınmadığı,

- Anlaşmanın 7. maddesine "Geri kabulü talep edilen kişi eğer talepte bulunan devletin mahkemelerinde itiraz ederek hukuki bir süreç başlatmışsa dava sonuçlanıncaya kadar belirtilen kişi sınır dışı edilemez." şeklinde bir hüküm eklenseydi mahkeme süreci devam eden Avrupa'daki Türklerin korunabileceği, fakat bunun yapılmadığı,

- Göçmenlere, özellikle de düzensiz göçmenlere Avrupa Birliği üye ülkelerinde çok kötü davranıldığı, bu nedenle Anlaşmada göçmenlerin insan haklarının garanti altına alınmasına ilişkin hükümler bulunması gerektiği, bu çerçevede "İki taraf da Türkiye ile birlik arasındaki göç akımlarının yönetiminde geri kabulü talep edilen kişilerin her türlü insan hakkını ve onlara Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerince insanca muamele edilmesini güvence altına almayı taahhüt eder. Aksi durumda şikâyetleri incelemek üzere Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tam yetkili olacaktır." şeklinde bir ibarenin imzalanmadan önce Anlaşmaya eklenmesi gerektiği, ancak buna ilişkin bir düzenlemenin Anlaşmada yer almadığı,

- Anlaşma metninde sadece, "Vize politikası alanında iş birliklerini güçlendirirler." şeklinde ortak beyanda bulunulduğu, oysa açık biçimde biz vize konusunda neler istiyorsak net biçimde imzalanmadan önce Anlaşmaya yazılması gerektiği,

- Sayfa 30'da transit usulünde beş gün içerisinde bir kişinin geri kabulünü nedenlerini belirterek reddedebileceğimize ilişkin bir hüküm bulunduğu, ancak bu sürenin çok yetersiz olduğu, eğer beş gün içinde gerekçelerini belirterek itiraz etmezsek kabul etmiş sayılacağımızı,

- Anlaşmada Avrupa Birliğinin üstleneceği maliyetler konusunun açık bir şekilde değil, muğlak ifadeler ile yer aldığı,

- Vize muafiyeti konusunun da Anlaşmada "Vize politikası alanında iş birliği" şeklinde muğlak ibarelerle yer aldığı, tam net bir sarahatle ifade edilmediği,

- Türkiye'nin İran, Afganistan gibi üçüncü ülkelerle geri kabul anlaşması imzalamadan, Avrupa Birliği ile böyle bir anlaşma imzalamasının sorgulanması gerektiği, çünkü böyle bu durumda Türkiye'nin, adeta bir göçmen deposu hâline gelebileceği,

- Öncelikle bu Anlaşma uyarınca Türkiye'nin yükümlülüklerinin üç yıl sonra başlayacağı, Anlaşmanın yürürlüğünden önceki göçmenler için Türkiye'nin herhangi bir yükümlülüğünün söz konusu olmadığı, Anlaşma kapsamında gümrük otomasyonu ve sınır kontrolü için IPA kanalıyla Türkiye'ye önemli bir maddi yardım yapılacağı, gelişen ve bu nedenle göçmenleri cezbeden Türkiye'nin zaten sınır kontrolü ve gümrük otomasyonunu yapması gerektiği, ancak Anlaşma ile bunun Avrupa Birliği kanalıyla sağlanmış olacağı,

- Özellikle buradaki önemsedığımız hususun vize serbestiyetinin temini olduğu, yoksa bizim açımızdan bir geri kabul anlaşması yapmanın çok fazla bir ehemmiyetinin olmadığı, bununla birlikte, Ülkemiz üzerinden eğer gerçekten Avrupa'ya bir yasa dışı göç söz konusu ise buna engel olmamız gerektiği, ülkelerin komşuluk haklarının da bunu gerektirdiği,

- Birleşmiş Milletler sözleşmeleri çerçevesinde bakıldığında Anlaşmanın, korumaya muhtaç olan uluslararası mülteciler ve sığınmacılar açısından birtakım tehditler ve sorunlar içerdiği, Birleşmiş Milletler Mülteciler Sözleşmesi'nin geri göndermeme ilkesinin dolaylı ya da doğrudan ihlal edilmesinin söz konusu olduğu,

- Geri Kabul Anlaşmasının düzensiz göçmenlerin gecikmeksizin sınır dışı edilmesine dair birtakım düzenlemeler içerdiğini, bunun Birleşmiş Milletler temel insan hakları sözleşmelerinden "Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme" uyarınca göçmen işçilere ve aile fertlerine sınır dışı edilmeden önce buldukları ülkede birtakım güvenceler sağlanması hükmü ile çeliştiğini,

- Türkiye'nin bu Anlaşmanın uygulanması ile ilgili olarak üstleneceği maliyetin ne kadarının Avrupa Birliği tarafından karşılanacağı ve nasıl karşılanacağına dair açık bir hükmün olmadığı,

- Anlaşmanın, Gümrük Birliği meselesinde olduğu gibi, Türkiye'nin ulusal çıkarlarına önemli aykırılıklar taşıdığı, Avrupa Birliğine üye olmadan üyelik için olabilecek en önemli ödülün verilmiş olduğu, dolayısıyla, üye olmadan, üstelik vizesiz dolaşım hakkını dahi almadan böyle bir şeye girmemiz hâlinde, bu sürecin, Avrupa Birliğine üyelik sürecimizi hızlandıran değil, tam tersine yavaşlatan, hatta olanaksızlaştıran bir sebep hâline gelebileceği,

- Ayrıca, başlayacak olan vizesiz dolaşım sürecinde Türkiye vatandaşlarına nasıl bir hak tanınacağını belirsiz olduğu, vizesiz dolaşımdan ziyade belki de sadece vize kolaylığı sağlanacağı, burada "Vizesiz AB" havucuyla Türkiye'nin, Avrupa Birliğinin kendi kolonyal uygulamaların bütün beşerî atıklarını karşılayan ve onların masrafını veren, dolayısıyla müthiş bir yük altına sokulan bir çevre ülkesi hâline getirildiği,

- Ankara Anlaşması ve Avrupa Birliğiyle olan bütün müktesebatın getirdiği vizesiz dolaşım hakkımızın zaten var olduğu üzerinden gitmemiz gerekirken, bunu bir geri kabul anlaşmasına bağlamamız, üstelik geri kabul anlaşmasıyla paralel gitmeyen ve eş değer olmayan bir şekilde götürmemizin Türkiye'nin uluslararası ağırlığı açısından sakıncalı olduğu, ayrıca, vizesiz dolaşım hakkının kapsamının muğlak olduğu, dolayısıyla, Anlaşmanın esas itibarıyla Avrupa Birliğinin yararına çalışan bir anlaşma olduğu,

şeklinde görüşler ifade edilmiştir.

Tasarı üzerindeki görüşmeler, tümü üzerindeki müzakerelerle sınırlı tutulmuş ve görüşmelerin tamamlanmasının ardından uygunluk görüşümüzün esas komisyona bildirilmesi Komisyonumuzca kararlaştırılmıştır.

Raporumuz, Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mehmet Tekelioğlu</i>	<i>Oğuz Oyan</i>	<i>Ercan Candan</i>
İzmir	İzmir	Zonguldak

(Muhalefet şerhi ektedir)

(Anlaşmaya uygun bulmuyorum)

Üye <i>Aylin Nazlıka</i> Ankara	Üye <i>Ayşe Eser Danişoğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhi ektedir) (Anlaşmaya uygun bulmuyorum)	Üye <i>Sevim Savaşer</i> İstanbul
Üye <i>Şafak Pavay</i> İstanbul	Üye <i>Çiğdem Münevver Ökten</i> Mersin	Üye <i>Yıldırım Mehmet Ramazanoğlu</i> Kahramanmaraş
Üye <i>Pelin Gündeş Bakır</i> Kayseri	Üye <i>Cem Zorlu</i> Konya	Üye <i>Faruk Işık</i> Muş
Üye <i>Ebubekir Gizligider</i> Nevşehir	Üye <i>İlhan Yerlikaya</i> Konya	Üye <i>Afif Demirkıran</i> Siirt

KARŞIOY YAZISI

16 Aralık 2013 tarihinde Ankara’da imzalanan kısaca “Geri Kabul Anlaşması” (GKA) diye adlandıracağımız Anlaşma, Türkiye’nin ulusal çıkarları açısından aşağıda özetlediğimiz önemli sakıncaları içermektedir:

1- AB ülkeleri arasında üyelik ilişkilerinin bir sonucu olarak imzalanan Geri Kabul Anlaşmaları, AB’ye aday ülkeler açısından da bir üyelik perspektifiyle ve serbest dolaşım hakkını güvenceye alarak imzalanmaktadır. Türkiye açısından ise bir tam üyelik durumu söz konusu olmaksızın, hatta tam üyeliği dışlayan “imtiyazlı ortaklık” gibi yolların ağırlık kazandığı bir süreçte gündeme getirilmiş olmaktadır. Bunun, tıpkı TC-AB arasındaki Gümrük Birliği (GB) düzenlemesinde olduğu gibi üyelik sürecini hızlandıran değil AB açısından gereksiz kılan yeni bir olumsuzluk yaratmasından kaygı duyulmaktadır. AB, böylece, Türkiye’ye üyelik konusunda bir güvence veya tarih dahi vermeden Türkiye’den istediğini elde eder duruma gelmektedir.

Bu Anlaşma, tıpkı GB gibi, Türkiye’nin “imtiyazlı ortaklık” denilen ikinci sınıf bir statüye razı olması anlamına gelmektedir. Türkiye’nin, üye olmadan üye ülkelerin mükellefiyetlerini yerine getirmesi sağlandığı sürece, “tam üyelik” hayallerinden uzaklaşmaktadır.

2- Anlaşmanın imzalanış gerekçesine göre, Türkiye ile AB arasında Vize Serbestisi Diyalogu 16 Aralık 2013’te başlatılmakta ancak ‘vize serbestisinin gerçekleşmesi halinde oluşabilecek göç AB tarafında kaygı uyandırdığı için Geri Kabul Anlaşması aynı tarihte imzalanmıştır’ denilmektedir. Dolayısıyla AB açısından Geri Kabul’e ilişkin tüm fiziksel-örgütsel hazırlıklar derhal başlatılır ve kesin bir takvime bağlanırken, vize serbestisi için sadece diyalog başlatılmakta ve bu diyalog için de 3 yıl artı 6 aylık bir süre öngörülmekte, üstelik bu sürenin uzatılma/ ertelenme hakkı da AB tarafına tanınmaktadır. Bunun Türkiye’nin AB üyelik sürecinde olduğu gibi bir aldatmacaya dönüşmesi olasılığı çok yüksektir. AB üyeliğine aday ülkelerde geri kabul anlaşmaları imzalandıktan genellikle iki-üç yıl sonra vize serbestisi sağlanmışken, Türkiye için yüksek bir muğlaklık söz konusudur. Kaldı ki uzun sürebilecek diyalog süreci sonunda, Türk vatandaşları için bir vizesiz dolaşım hakkı yerine sınırlı sosyal kategoriler için kolaylaştırılmış vize uygulaması getirilmesi yani “imtiyazlı ortaklık” statüsüne paralel tâli haklarla yetinilmesi olasılığı da düşük gözükmemektedir. Nitekim AB tarafı “vize muafiyeti” yerine “vizede işbirliği” gibi çok muğlak bir ifadeyi seçerken, muhtemelen kendisini bu kanala fazla angaje etmeyen ve kaçış yollarını açık tutan bir diyalog sürecini tercih ettiğini göstermektedir.

3- Geri Kabul Anlaşması Türkiye yurttaşları için vize muafiyetiyle eşanlı olarak yürürlüğe girmiş olsaydı bile, Türkiye’nin taraf olduğu BM Temel İnsan Hakları Sözleşmeleri açısından, BM Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme bakımından, Türkiye-AB üyelik müzakerelerini buzdolabında tutma etkisi bakımından ortaya çıkacak sorunlara çözüm getirmeyecekti. Bu kapsamda, GKA’nın bazı hükümleri, BM temel insan hakları sözleşmelerinden olan Tüm Göçmen İşçiler ve Aile Fertlerinin İnsan Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme’nin 22. Maddesiyle çelişmektedir. Göçmen işçilere ve aile fertlerine sınır dışı edilmeden önce buldukları ülkede bir takım güvenceler sağlayan söz konusu Madde, GKA’nın düzensiz göçmenlerin gecikmeksizin sınır dışı edilmelerine yönelik düzenlemeleriyle çatışmaktadır. AKP Hükümetinin, GKA ve söz konusu BM Sözleşmesi arasındaki uyumsuzluğu giderecek adımları nasıl atacağı henüz netlik kazanmamıştır. Nisan 2013’te kabul edilen 6458 No’lu “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu”nun hayata geçirilmesinde çok büyük eksiklikler varken ve yasanın 91. Maddesi gereğince “geçici koruma” yönetmeliği bile henüz çıkmamışken hazırlıksız ve altyapısız olarak böyle bir yükümlülük altına

girmek Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni uygulamada yaşanması muhtemel çok ağır insan hakları ihlalleri konusunda da zor durumda bırakacaktır. Türkiye'nin BM "Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmesi"ne taraf olurken koyduğu ve AB standartlarıyla hali hazırda uyumsuz olan coğrafi çekinceler ve kısıtlamalar çerçevesinde de doğusundaki ülkelerle yapması muhtemel bilateral GKA'ların insan hakları prensip ve standartlarına aykırı olarak uygulanması ihtimali de endişe verici bir durum yaratmaktadır.

4- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, imzaladığı Geri Kabul Anlaşmasının, geri gönderilen TC vatandaşları ve üçüncü ülke vatandaşlarının barınma ve yol masraflarının Türkiye açısından ortaya çıkaracağı maliyetleri, Geri Kabul Merkezlerinin altyapı maliyetlerini ve diğer nakdî-aynî toplumsal maliyetlerin dökümünü tahmini olarak dahi olsa yasa yapanların önüne getirmediği için yasa yapıcıların eksik bilgiyle tartışmalarına ve oy kullanmalarına neden olmaktadır. Kaldı ki, Türkiye'nin geri kabul ettiği ancak çıkış ülkesine gönderemediği/ gönderemeyeceği mültecilerin kendi işgücü piyasamız üzerindeki bozucu etkileri (asgari ücretin altında kayıtsız çalıştırılma ve yerli işgücüne haksız rekabet oluşturma, vb.) ve sosyal güvenlik sistemimiz üzerindeki tahmini ek maliyetleri de yasama organının bilgisine sunulmalıydı.

5- Söz konusu Anlaşma metnine göre, Türkiye'nin kendi vatandaşlarının geri kabul yükümlülükleri (Madde 3/1) bağlamında, "Türkiye, iadeyi talep eden üye devletin ülkesine girme, ülkesinde bulunma ve ikamet etmeye ilişkin yürürlükte olan koşulları sağlamayan **veya artık sağlayamayan** kişilerin Türk vatandaşı olduğunun kanıtlanması durumunda, anlaşmada öngörülen işlemler dışında herhangi bir işleme gerek kalmaksızın vatandaşını geri kabul eder" hükmünün yer alması, kendi vatandaşlarımızın haklarının bundan böyle savunulamayacağını göstermektedir. Bir AB ülkesine legal koşullarda giren, ikamet eden ve çalışan ancak bu son koşulları artık sağlayamadığı farkedildiği anda kapı dışarı edilme tehdidi altında kalacak olan vatandaşlarımızın kazanılmış hakları böylece bir çırpıda Geri Kabul Anlaşması ile ellerinden alınmaktadır. Aynı durum aile bireyleri (Madde 3/2) için de geçerlidir. TC vatandaşlığından mahrum edilmiş olanlar bile geri kabul edilecektir (Madde 3/3).

Merkezi AB ülkeleri, kriz koşullarında kamu harcamalarını sınırlamak için bugünlerde AB'nin çevre ülkeleri vatandaşlarına kendi sosyal sigorta sistemlerini kapama/sınırlama çabası içindedir. TC vatandaşlarını geri gönderme çabaları arkasında hem yükselen işsizlik hem de yükselen sosyal güvenlik sistemi maliyetleri TC Hükümeti şimdi bunu hangi gerekçeyle Yasama organına kabul ettirmeye çalışmaktadır?

Aynı durum, AB ülkelerindeki legal konumlarını **artık sağlayamayan** üçüncü ülke vatandaşları veya vatansız kişiler için de geçerli olmaktadır (Madde 4). Oysa bu kişilerin başlangıçta legal olan statülerinin değişmiş olması Türkiye'yi hiçbir biçimde bağlamamalıydı. Çünkü Türkiye, kendi topraklarından transit geçişine izin verirken bu kişilerin bir AB ülkesine giriş koşullarını sağlamış olmalarını dikkate almıştır; eğer bu durum sonradan değişmişse, muhatap transit ülkesi değil izni veren ilgili AB ülkesi veya çıkış ülkesi olmalıdır. Bunu dahi Anlaşma metnine geçiremeyen TC Hükümeti, belli ki edilgen ve güçsüz bir müzakere pozisyonu benimsemiştir.

Anlaşmanın, Türkiye'de izinsiz ikamet eden AB vatandaşlarının da ilgili AB ülkesine geri kabulünü öngördüğü (Madde 5), dolayısıyla Anlaşmada karşılıklılık ilkesinin gözetildiği gibi bir yaklaşım da, ne yazık ki sağlam dayanaklara sahip değildir ve bu kağıt üzerindeki "karşılıklılığım" tarafların üstlendikleri yükümlülükleri dengeli duruma getirilmediği açıktır. AB tarafı bu Anlaşmayla istediklerini fazlasıyla almakta, "vize muafiyeti" konusunda ise bir diyalog süreci başlatılmasıyla yetinmektedir.

6- Sonuç olarak, Geri Kabul Anlaşması bu ödünlerin şimdilik imzaya bağlanmış en son örneği olarak gözükmektedir. “Vizesiz AB” siyasi promosyonu sunulan bu “geri kabul” mekanizması, böyle bir duruma hukuki altyapısı ve uygulamadaki kurumları, yönetmelikleri, insan hakları standartları ve sosyal devlet programları açısından hiçbir şekilde hazır olmayan Türkiye için ve uluslararası itibarı için çok ağır sonuçlar doğuracaktır. Bu anlamda en ağır maliyeti de, hak ihlalleri açısından en korunaksız, savunmasız topluluk olan göçmenler, mülteciler ödeyecektir. İçte ve dışta zayıfladığı bir dönemde seçimleri sağ salim atlatabilmek için sahte başarı hikayelerine ihtiyaç duyan AKP Hükümetinin de ne yazık ki kendi toplumuna tuzak kurmaya hazırlandığı; zamanı ve kapsamı belli olmayan bir vizesiz dolaşım hikayesi üzerinden seçimlerde sahte umutlar pompalama hesabı yaptığı anlaşılmaktadır. Uzun vadede insan haklarına saygılı bir koruma programı ve kalıcı çözümler bile düşünülmediği için ülkemize sığınan Suriyeli mültecilerin konumuyla ilgili yaşanan olumsuz duruma bakarak, sadece kısa vadeli iç politik kazanımlar elde etmek uğruna bu defa AB ülkeleri üzerinden geri gönderilecek göç dalgalarının hedef ülkesi konumunu kabullenmenin, vahim bir siyasi sorumsuzluk örneği olacağı değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle, TC Hükümeti ile AB arasında 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan ve Bakanlar Kurulu’nca 2.1.2014 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulması kararlaştırılan “TC ile AB Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı”nın tarafımızca uygun bulunmadığını saygıyla arz ederiz.

03.02.2014

Oğuz Oyan
İzmir

Ayşe Eser Danışoğlu
İstanbul

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

4.2.2014

Esas No: 1/876

Karar No: 15

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca, 8/1/2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 1/876 esas numaralı “Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı”, Başkanlıkça 20/1/2014 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak da Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile Komisyonumuzca havale edilmiştir. Komisyonumuz, 30/1/2014 tarihli 21’inci toplantısında Dışişleri, İçişleri, Avrupa Birliği, Gümrük ve Ticaret, Milli Savunma ve Maliye bakanlıkları ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Uluslararası Göç Örgütü, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Temsilciliği ile Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu temsilcilerinin katılımlarıyla Tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Tasarının görüşmelerine geçilmeden önce, Komisyonumuzun tali komisyon olması nedeniyle İçtüzüğün 23 üncü maddesine göre, Tasarının tümü üzerindeki Komisyon görüşlerinin esas komisyona aktarılması oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde:

Hükümet temsilcisi tarafından Anlaşmanın imzalanması süreciyle ilgili olarak sunuş konuşmasında;

- 1999’da yürürlüğe giren Amsterdam Anlaşması’yla birlikte dış sınırlar, göç, sığınma ve suçla mücadelede uygun tedbirleri alarak kişilerin serbest dolaşımının garanti edildiği özgürlük, güvenlik ve adalet alanını oluşturmanın ve geliştirmenin amaçlandığı,

- Geri kabul anlaşmalarını tarafların birbirlerinin topraklarında yasa dışı olarak ikamet eden vatandaşlarını veya kendi toprakları üzerinden diğerlerine yasa dışı olarak geçen üçüncü dünya ülke vatandaşlarını geri kabul etme yükümlülüğü altına alan anlaşmalar olarak tanımlandığı,

- Vize, göç ve iltica konularında mevzuatın uyumlaştırılmasının, 2001 Yılı Ulusal Programı ve Avrupa Birliği ile Katılım Ortaklık Belgesi’ne kısa ve orta vadeli öncelikler arasında sayılarak girmiş olan bir husus olduğu,

- Daha sonra, 2003 yılında “geri kabul anlaşması” ifadesiyle müzakerelere başlandığı,

- Avrupa Komisyonu ve Türkiye arasında 2003 yılından bu yana giriş ve ikamet koşulları bakımından Avrupa Birliği ülkelerinde yasal konumda bulunmayan Türk vatandaşları ile Türkiye üzerinden yasa dışı yollarla Avrupa Birliği ülkelerine giden üçüncü ülke vatandaşlarının ülkemiz tarafından geri kabul edilmesini kapsayan bir geri kabul anlaşmasının müzakere edilmeye başlandığı,

- Söz konusu müzakerenin uzun bir sürece tabi tutulduğu, 7 tur görüşme gerçekleştirildiği,

- Bu görüşmelerin ilkinin 2005 yılında Brüksel’de, ikincisinin 2006 yılında yine Brüksel’de, üçüncüsünün 2006 yılında Ankara’da, dördüncüsünün 2006 yılının Aralık ayında Brüksel’de gerçekleştirildiği,

- 2009 yılı Haziran ayında Ankara'da Avrupa Birliği Komisyonu ile Dışişleri Bakanlığında geri kabul anlaşması müzakerelerine zemin hazırlamak amacıyla bir toplantı gerçekleştirildiği ve bir teknik toplantı yapıldığı,

- Kasım 2009'da da Avrupa Birliği, Adalet ve İçişleri Komisyonu yetkilileri tarafından yapılan görüşmede Türkiye-Avrupa Birliği arasında resmî müzakerelerin tekrar görüşmeye açılmasına karar verildiği, altıncı tur görüşmelerin ise Ankara'da 2010 yılında gerçekleştirildiği,

- Son tur görüşmelerin de Brüksel'de 2010 yılının Mayıs ayında gerçekleştirildiği, bu kadar uzun bir görüşme sürecinden sonra geri kabul anlaşması müzakerelerinin 2011 yılının Ocak ayında dengeli ve uygulanabilir bir metin üzerinde varılan mutabakatla tamamlandığı ve geri kabul anlaşmasının son hâlinin 27 Ocak 2001 tarihinde kabul edildiği, Avrupa Birliği Konseyinin Avrupa Komisyonuna vize muafiyetini hedefleyen süreci başlatması için yetki vermesinin Avrupa Birliği Komisyonu tarafından onaylanması üzerine geri kabul anlaşmasının 21 Haziran 2012 tarihinde paraflandığı ve anlaşmanın 16 Aralık 2013 tarihinde Ankara'da imzalandığı

ifade edilmiştir.

Sunuş konuşmasının devamında Hükümet temsilcisi tarafında;

- Anlaşmanın, hem kendi ülkemiz hem de Avrupa Birliği ülkeleri açısından kendi vatandaşları, üçüncü ülke vatandaşları ve vatansızlarla ilgili olarak geri kabul yükümlülüklerini düzenleyen, geri kabule ilişkin usuller, transit geçiş hükümleri ve masraflar gibi hususları düzenleyen 25 maddeden oluştuğu,

- Geri kabul anlaşması ve vize muafiyetinin paralel yürüyen iki süreç olarak belirlendiği, bu konudaki çalışmaların da ortak olarak sürdürülmeye çalışıldığı, dolayısıyla bu anlaşma hükümlerinin yürürlüğe gireceği üç yıllık süre içerisinde Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından da hem sistem oluşturulacağı, hem geri kabul merkezleri hazır hâle getirileceği, bir taraftan da yasa dışı olan göçün ülkemize olan girişini engelleyecek şekilde sınır güvenliği, kapı güvenliği hususlarının tamamlanmaya çalışılacağı,

ifade edilmiştir.

Komisyon üyeleri tarafından;

- Tasarının, yasa dışı yollardan sınırı geçmiş kişilerin vatandaşı oldukları veya geldikleri ülkelere düzenli, hızlı, güvenli ve insan onuruna yaraşır bir şekilde geri gönderilmeleri için hukuki zemin oluşturmak amacıyla Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği arasında imzalanan bir anlaşmanın onaylanmasını içerdiği,

- Bu anlaşmanın sadece taraf ülke insanların değil, taraf olan bir ülkeden çıkarak diğer taraf olan bir ülkeye giren ülke vatandaşlarını da kapsadığı,

- Türkiye'nin coğrafi konumundan kaynaklanan özellikleriyle uluslararası sözleşmeler bağlamındaki çekincelerini yansıtacak hükümlere anlaşma metninde yer verilmesi hususunda ısrarcı olması gerektiği,

- Geri kabul anlaşmasının bazı hükümleri Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler temel insan hakları sözleşmelerinden olan, Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme'nin 22'nci maddesiyle de çelişmekte olduğu,

- 4 Nisan 2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilen Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda da bazı sınırlayıcı hükümlerin olduğu, bu sınırlayıcı hükümlerin de bu anlaşmada dikkate alınmadığı,

- Litvanya'nın başkentinde yapılan Doğu Ortaklığı Zirvesi öncesinde alınan karar gereğince, yakın zamanda Avrupa Birliğine girecek olan Moldova'ya dahi vizesiz seyahat, yani Schengen kapılarını açmakta olduğu, Avrupa Birliğiyle müzakereleri sürdüren aday ülkeler arasında sadece Türk vatandaşlarına vizesiz seyahat yasağı uygulanmakta olduğu,

- Avrupa Birliği tarafından Türkiye'ye iade edilecek düzensiz göçmenlerin kaynak ülkelere geri gönderilip gönderilemeyeceği hususunun bu anlaşmada belirsiz olduğu ve açıklığa kavuşturulması gerektiği,

Türkiye'nin, Avrupa Birliğinden söz konusu anlaşmanın yürürlüğe girmesi ve uygulanması aşamasında teknik ve mali destek beklemekte olduğu, söz konusu desteğin, sınırlara termal kameraların yerleştirilmesi, göçmenlerin menşe ülkelerine gönderilmesi sürecinde tutulacakları tesislerin kurulması ve bu tesislerde çalışacak uzmanların istihdamı gibi konularda öngörüldüğü, ancak Avrupa Birliğinin geri kabul anlaşması imzaladığı ülkelere yönelik mali yardımların oldukça sınırlı olduğu ve söz konusu yardımların, daha çok gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkeler tarafından kullanılmakta olduğu, tam üyelik müzakereleri yürüten aday ülke Türkiye'nin bu fonlardan yararlanamayacağı,

- Avrupa Birliğinin göçü yönetmekten çok kendi sınırlarına ulaşmadan önlemeyi ve bu noktada komşu ülkelere yükümlülük altında bırakacak uygulamalara girdiği, Avrupa Birliğinin bu tutumu göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin geri kabul anlaşması sonrasında yasadışı göç ile mücadelelerinde Avrupa Birliğinin yük paylaşımının sınırlı olacağı, bu noktada, Türkiye üzerinden Avrupa Birliğine geçmeye çalışan, yılda sayıları 30 bin ile 60 bin arasında değişen ve çoğunluğunu üçüncü ülke vatandaşlarının oluşturduğu kaçak göçmenlerin geri kabulü durumunda, varsa uluslararası koruma taleplerinin de değerlendirilmesi gerekeceği,

- Menşe ülkelerine geri gönderilmesi, süreç boyunca ihtiyaç duyacakları temel ihtiyaçların karşılanması ve barındırılması gibi konularda Türkiye'nin insan hakları ihlallerine mahal vermeyecek koruma mekanizmalarına ve idari kapasiteye sahip olmasının da burada önem taşıyacağı,

- Avrupa Birliği ülkelerinin göçmenlerin uluslararası koruma taleplerini değerlendirme konusunda keyfi ve şeffaflıktan uzak tavrının Türk otoriteleri üzerindeki yükümlülüğünü arttıracığı, Anlaşmanın uygulanması noktasında yaşanacak problemler konusunda Avrupa Birliği yetkilileri ile paylaşımlı ve somut çözüm önerileri ile işbirliği içerisinde yürütülmesi gerektiği,

- Türkiye'nin bu anlaşmayla belirsiz bir vadede ve sınırlı bir biçimde Avrupa Birliği kapsamında serbest dolaşım hakkı kazanacağına öne sürüldüğü, ancak Türkiye'nin bu anlaşmayla hiçbir şey almayacağı gibi, Avrupa'ya kaçak giden göçmenlerin de neredeyse tamamını geri alma yükümlülüğü altına girdiği,

- Anlaşmanın, Türkiye'nin pozisyonu nedeniyle, koşulları nedeniyle bizim çıkarlarımıza aykırı olduğu ve vize muafiyetinin bir koşul olarak dayatıldığı,

- İstatistiklere göre, 1995 ve 2012 yılları arasında Türkiye'de yakalanan kaçak göçmen sayısının 900 bini aştığı, Türkiye'de kaçakçılık ve usulsüz göçmen ticaretinden elde edilen gelirin 750 milyon dolar yani 1,5 milyar Türk lirası olduğu, yine Türkiye'de 2010 yılında yakalanan yasa dışı göçmen sayısının, 32.667, 2011 yılında 44.415, 2012 yılında 42.690 olduğu, diğer taraftan AB Sınır Güvenliği Ajansı Frontex'in verilerine göre, geçen yıl AB sınırlarında ele geçirilen 141 bin kaçak göçmenin 55 bininin Türkiye topraklarından Yunanistan'a geçtiği, Yunan Avrupa ve Kalkınma Programlarını İdare Dairesinin rakamlarına göre de Yunanistan'a kaçak yollardan giren her bir göçmenin vatanına geri gönderilmesinin tahmini bedelinin 1.100 euro olduğu,

- Avrupa Birliği ile sürdürölen geri kabul anlaşması müzakerelerinin, Schengen alanına seyahat edecek vatandaşlarımıza vize muafiyeti tanınmasıyla neticelenecek sürecin başlatılması hedefi doğrultusunda 2011 Ocak ayında sonuçlandırıldığı,

- Gelineen noktada vize muafiyetine ilişkin diyalog sürecine dair kabul edilebilir bir yol haritasının tarafımıza verilmesiyle Avrupa Birliğiyle aramızda geri kabul anlaşması imzalanmasının uygun göröldüğü, 16 Aralıkta Ankara’da imzalanan Türkiye ve Avrupa Birliği arasında Vize Serbestisi Diyalogu Mutabakat Metni ve Geri Kabul Anlaşması ile resmî sürecin başladığı,

- İmzalanan bu anlaşma ile Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki iş birliğinin ileriye doğru çok önemli bir ilerleme kat ettiği, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkileri artıracak ve yurttaşlara yarar sağlayacak iki girişimin birbirine paralel olarak başlatıldığı, Anlaşma hükümleri uyarınca, Türkiye üzerinden Avrupa Birliği ölkelerine geçmiş yasa dışı göçmenlerin yani üçüncü öлке vatandaşlarının geri kabulüne, anlaşmanın yürürlüğe girişinden ancak üç yıl sonra başlanacağı,

- Geri kabul anlaşmasıyla ek yükümlölüklerin gelmemekte olduğu, ölkemizin göç ve iltica alanında ihtiyaç duyduğu çağdaş, insan haklarına saygılı ve Avrupa Birliği müktesebatıyla uyumlu mevzuatın geliştirilmesi amacıyla geçen yıl kabul edilen Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile zaten öngörölen yol haritası önemli oranda karşılanmakta olduğu,

- Türkiye’nin, ancak topraklarını kullanarak Avrupa Birliğine geçtiği belgelenen kaçak göçmenleri geri kabul edeceği, yasa dışı yollarla bir Avrupa Birliği ölkesine giden göçmenlerin Türkiye’ye iadesi için bu kişinin son olarak Türkiye üzerinden Avrupa Birliği topraklarına giriş yaptığının anlaşmada belirtilen somut belgeler yoluyla kanıtlanması ve bu durumun Türkiye tarafından kabul edilmesi gerektiği, Yunanistan ile 2001 yılından beri yürütölen ikili geri kabul protokolünün de bu şekilde uygulanmakta olduğu, bunun yanı sıra, öngörölen üç yıllık geçiş süreci boyunca da Türkiye’nin, Avrupa Birliğinden alacağı mali yardımlarla sınırlarını güçlendireceği, hâlihazırda da entegre sınır yönetim sistemi projesi uygulanmakta olduğu,

- Türkiye üzerinden Avrupa Birliği ölkelerine geçen düzensiz göçmenlere ilişkin son iki yılın rakamlarına bakıldığında 2011 yılında 57.025, 2012’de ise 35.224 göçmenin sınırlarımızdan Avrupa Birliği ölkelerine geçmiş olduğunun göröldüğü, dolayısıyla, yasa dışı göçmenlerin 28 Avrupa Birliği ölkesi tarafından Türkiye’ye otomatik olarak iade edileceği ve milyonlarca göçmenin Türkiye’ye akın edeceği iddialarının temelsiz olduğu,

- Geri kabul anlaşması ile iade edilecek kaçakların iade masraflarının, gönderen öлке tarafından karşılanacağı, göçmenler Türkiye’ye girdikleri andan itibaren geri gönderme merkezlerine alınacakları, bu merkezlerde idari gözetim altında tutuldukları süre boyunca barınma ve ölkelerine geri dönüşlerine ilişkin masrafların ise Türkiye tarafından karşılanacağı, ayrıca, Türkiye’nin üzerine düşen mali yükün bir bölümünün de katılım öncesi yardım aracı vasıtasıyla gerçekleştirilecek projelerle Avrupa Birliği tarafından karşılanabileceği,

- Anlaşmada ölkemiz vatandaşlarının geri gönderilmesi, üçüncü öлке vatandaşlarının veya vatansız kişilerin iadesi konusunda aranan şartların belirlenmiş olduğu, somut verilere bakarak somut belgeler üzerinden ispatlar aranmak suretiyle iadelerin kabul edilmesinin mümkün olacağı,

ifade edilmiştir.

Uluslararası organizasyon temsilcileri tarafından;

- Türkiye ve Avrupa Birliği arasında imzalanan geri kabul anlaşmasının 4’üncü ve 18’inci maddeleri göz önüne alındığında sığınmacı ve mültecilerin anlaşma kapsamı dışında bırakıldığı,

- Avrupa Birliği üye ülkelerinin ve Türkiye Cumhuriyeti devletinin uluslararası hukuk ve Avrupa Birliği mevzuatı altında yer alan ve uluslararası koruma ihtiyacı içindeki kişilere yönelik yükümlülüklerinin bu anlaşma altında etkilenmeden kalması gerektiği,

- Anlaşma taraflarının 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi -ki mültecilerin hukuki statüsüyle ilgili olan sözleşme- aynı zamanda 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve diğer uluslararası sözleşmelerde yer alan yükümlülüklerine halel getirmemek üzere ve bunların dikkate alınarak uygulanmasının önem arz etmekte olduğu,

- Sığınmacı ve mülteciler bu anlaşma kapsamında olmadığı ve Türkiye'ye hiçbir şekilde bu anlaşma altında geri gönderilmemeleri gerektiği, bununla birlikte, anlaşmanın uygulanması kısmında yine, sığınma başvuru sahiplerinin ve mültecilerin kara ve deniz sınırlarından gerek dikkatsizlik gerekse yanlışlıklarla geri gönderilmemesi gerektiği, bununla birlikte bu kişilerin Avrupa Birliği içerisinde sığınma arama ve bulma şanslarının devam ettirilmesi gerektiği,

- Uluslararası koruma ve uluslararası korumanın altında sağlanan hakların uluslararası bir sorumluluk olduğu ve bu bağlamda Anlaşmanın uygulama modelleriyle ilgili olarak geliştirilecek kılavuz ilkelerin ve talimatların tüm ilgili ülke yetkilileriyle paylaşılmasının önem taşıdığı,

- Avrupa Birliği için geri kabul anlaşmasının imzalanması ve bununla birlikte vize diyalogunun başlatılması hem Avrupa Birliği hem de Türkiye'nin elde etmiş olduğu önemli bir başarı olduğu,

- Bu diyalogun çok sayıda konuyu kapsayacak olduğu, düzenli göç, sınır yönetimi, vize politikası, seyahat dokümanlarına ilişkin, sığınmacılarla ilgili meseleler, mülteciler sistemi, bunun dışında organize suç, kaçakçılık meseleleri ve polise ilişkin meseleler ve yine aynı şekilde savunmasız kimse ve gruplara yönelik özel hususların da bu kapsam içerisinde yer almakta olduğu,

ifade edilmiştir.

Hükümet temsilcisi tarafından tamamlayıcı olarak;

- Avrupa Birliğinin, Arnavutluk, Bosna-Hersek, Makedonya, Karabağ, Sırbistan, Moldova, Ukrayna, Rusya ve Gürcistan'la da geri kabul anlaşmaları imzalamış ve beraberinde vize muafiyeti anlaşmalarını da başlatmış olduklarını, geri kabul anlaşmasının önce, vize muafiyetinin ise sonra yürürlüğe girecek şekilde bir yol izlendiği,

- Yunanistan'la 2001 yılında bir geri kabul anlaşması imzalamış olduğu, 2002'den başlayıp 2013 yılı sonuna kadar Yunanistan'ın bu geri kabul anlaşmasını esas göstererek 111.264 kişinin Türkiye üzerinden geçtiğini iddia ederek geri alınması talebinde bulunmuş olduğu, ancak sadece 3.890 kişisini iade edebildiği,

- Sınır dışı edilen Türk vatandaşlarına bakıldığında, 2009 yılında tüm Avrupa ülkeleri olarak 1.244, 2010 yılında 853, 2011 yılında 825, 2012 yılında 604, 2013 yılında 633, yani bu beş yılın toplamında 3.900-4.000 civarında yasal olmayan yollarla Avrupa Birliğinde ikamet ettiği bildirilen kişinin Türkiye'ye iadesinin söz konusu olduğu,

ifade edilmiştir.

Komisyonumuz Tasarının geneli üzerinde gerçekleştirdiği görüşmeler sonucunda, Tasarı üzerindeki genel uygunluk görüşünün esas komisyona bildirilmesini oy çokluğu ile kabul etmiştir.

Raporumuz, Tasarıya yönelik genel uygunluk görüşü ile birlikte, esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna iletilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mehmet Ersoy</i>	<i>Hüseyin Bürge</i>	<i>Alpaslan Kavaklıoğlu</i>
Sinop	İstanbul	Niğde
Kâtip	Üye	Üye
<i>Gülşay Samancı</i>	<i>Ahmet Toptaş</i>	Cuma İçten
Konya	Afyonkarahisar	Diyarbakır
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Sermin Balık</i>	<i>Ali Serindağ</i>	<i>Celal Dinçer</i>
Elazığ	Gaziantep	İstanbul
	(Muhalefet şerhim vardır)	(Muhalefet şerhim vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Birgül Ayman Güler</i>	<i>Mehmet Siyam Kesimoğlu</i>	Muzaffer Aslan
İzmir	Kırklareli	Kırşehir
(Muhalefet şerhim vardır)	(Muhalefet şerhim vardır)	(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>İlyas Şeker</i>	<i>Mustafa Akış</i>	<i>Ahmet Tevfik Uzun</i>
Kocaeli	Konya	Mersin
Üye	Üye	Üye
<i>Hasan Hüseyin Türkoğlu</i>	<i>Ali Turan</i>	Mehmet Altay
Osmaniye	Sivas	Uşak
(Muhalefet şerhim vardır)		(İmzada bulunamadı)
(İmzada bulunamadı)		
	Üye	
	<i>Özcan Ulupınar</i>	
	Zonguldak	

KARŞI OY YAZISI

İçişleri Komisyonu'nda kabul edilen bu Anlaşma'yla Türkiye'nin belirsiz bir vadede, sınırlı bir biçimde AB içinde "serbest dolaşım hakkı" kazanacağı öne sürülmekte ve anlaşmanın daha çok bu yönü öne çıkarılmaktadır. Ancak Anlaşma'daki adıyla "*Vize Politikası Alanında İşbirliği Hakkında Ortak Beyan*" Anlaşma'nın asıl maddelerinin içinde değildir, eklerden sonra gelmektedir ve yalnızca bir temenni ve iyiniyet ifadesinden öte bir anlam da taşımamaktadır.

Bu yüzden Anlaşma'nın ne olduğunun, ne gibi sonuçlar doğuracağı ve bu iyimser beklentinin nereden çıkarıldığının Hükümet tarafından açıklığa kavuşturulması gerekmektedir. Komisyonumuzun bu konuda bilgilendirilmesi gerektiği tarafımızdan özel olarak belirtildiği halde, talebimiz yanıtız kalmıştır.

Yanıtı verilmesi gereken soru şudur: Türkiye bu Anlaşma ile AB'den ne almaktadır? Başka bir ifadeyle Anlaşma, Türkiye'nin daha önceki anlaşmalar çerçevesinde zaten kazanılmış hakkı olan "serbest dolaşım" konusunda AB'ye bir yükümlülük getirmekte midir? Bu sorunun yanıtı "hayır"dır. Bir yükümlülük yoktur, yalnızca bir iyiniyet ifadesi vardır. Buna karşın Hükümet, AB ile yapılan bu Anlaşma'yı sanki Türkiye'ye -sınırlı da olsa- bir serbest dolaşım hakkı tanınacakmış gibi takdim etmektedir.

Türkiye-AB ilişkilerinde benzer bir hayal satma olayı on yıl önce de yaşanmış, 2004'te, hem de gündüz vakti fırlatılan havai fişeklerle "AB üyeliği" hayali kutlanmıştı. Oysa başlayan "açık uçlu müzakere"ydi. Geçen on yılda AB'ye üyelik konusunda hiçbir ilerleme sağlanamadı, on yıl önce AB üyeliği vaadiyle AKP'yi destekleyenler bile o "açık uçlu aday üyelik" sözlerinin bir iç siyaset malzemesi olduğunu anladı ve AKP'den desteğini çekti.

Biz on yıl önce o vaatlerin hiçbir anlam ifade etmediğini, AB ile aday üyelik anlaşmasının göstermelik olduğunu, hiçbir somut sonuç getirmeyeceğini, Anlaşma ile Türkiye'nin üyeliğinin belirsiz bir tarihe atıldığını söylemiş, üstelik başta Kıbrıs sorunu olmak üzere Türkiye'ye birçok yükümlülük getireceğini de belirtmiştik. Sonuç ortadadır ve durum aynı durumdur. Hayatta haklı olmak kadar zor şey yoktur. Bunu biliyoruz ve yine doğru şeyleri söylemeye devam ediyoruz.

Öncelikle şunun Hükümet tarafından açık ve net bir şekilde açıklanması gerekir: **Türkiye, Komisyon'da kabul edilen Geri Kabul Anlaşma'sıyla ne Kazanacaktır?**

Hükümetten kendi istediği ve inandığı doğrultuda Türkiye'nin bu anlaşmadan neler beklediğini anlatmasını, bunun kayıtlara girmesini, bu sayede üç yıl sonra, beş yıl sonra kimin haklı olduğunu kayıtlara bakarak anlaşılabilmesini istedik. Bu talebimiz yanıtız kalmıştır.

Türkiye bu anlaşmayla hiçbir şey alamayacaktır. Bu anlaşmanın nimeti yoktur; ama, külfeti çoktur. Türkiye'nin bu Anlaşma ile Türkiye üzerinden kaçak olarak Avrupa'ya giden ve Türkiye üzerinden geçmese bile AB ülkelerinin "Türkiye'den geldi" dediği tüm kaçak göçmenleri geri alma yükümlülüğünü üstlenmektedir.

Çünkü, bu anlaşmaya göre ilgili AB ülkesi Türkiye üzerinden geçmese bile, "kaçak göçmenler Türkiye üzerinden geldi" diyebilmekte ve Türkiye'ye gönderebilmektedir. Türkiye bunları geri kabulle yükümlüdür. Kendisine yollananlar içinden Türkiye üzerinden AB'ye gitmeyenleri ortaya çıkarmak ve süresi içinde itiraz etmek de Türkiye'ye bırakılmaktadır. Süresinde itiraz etmezse, AB'ye Türkiye üzerinden gitmemiş bile olsa, bu durumda olanları sözkonusu AB ülkesine geri gönderememektedir.

Anlaşma'nın Türkiye'ye Getireceği Külfetler

Bu anlaşma Türkiye'ye sadece külfet getirirken, Hükümete de "AB vizesi kalkıyor" diye seçim öncesi hayal satma olanağı vermektedir. Oysa, bu Anlaşma Türkiye'ye, Avrupa'ya kaçak giden göçmenlerin neredeyse tamamını geri kabul koşulu getirmektedir. Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden sonra, Türkiye'nin -Suriye'den göç edenlerden başka- yeni göçmen kampları olacaktır.

Bilindiği gibi, Suriye'den göç başladığında önce en fazla 100.000 kişinin göçmen olarak kabul edilebileceği açıklanmış, daha sonra sayı 200.000'e çıkarılmış, ancak göçmen sayısı 600.000'i aşmıştır.

Bu anlaşma yürürlüğe girdiğinde; Türkiye'nin, dünyanın kaç ülkesinden kaç milyon göçmeni olacağı belli değildir. Türkiye, Avrupa'ya kaçak göç edenlerin göçmen kampı olacaktır.

Göç ve Göçü Önleme Sorumluluğu

Göç, insanlık tarihi boyunca büyük bir olaydır ve tabii ki, aynı zamanda büyük bir dramdır. Savaşların, salgın hastalıkların, büyük ekonomik krizlerin yarattığı sıkıntılar, daima göç yaratır. Kendi ülkelerinde yaşamını asgari ölçülerde bile idame ettirmekten umudu kesen insanlar, her türlü bedeli ödeyerek bir umudun peşine takılırlar ve kendi ülkelerinden daha iyi bir hayat fırsatı sunduğuna inandıkları başka ülkelere göç ederler. Afrika'da açlıktan ölmek istemeyen insanlar, doğal olarak Avrupa'ya ve AB ülkelerine gidebilmek için herşeyi göze alacaklardır. Asya'da Afganistan'da, Irak'ta işgallerin, Suriye'deki gibi içsavaşların sonucu da aynıdır. Bu yasadışı göçün Avrupa'ya ulaşım ülkelerinden biri Türkiye'dir. Nitekim, istatistiklere göre ülkemizde 1995-2012 yıllarında yakalanan yasadışı göçmen sayısı 900 bini aşmıştır.

Yasadışı göçün ayrılmaz parçası "mafya"dır. Mafya, para için taşıdığı insanların yüzde, belki binde birini Avrupa'ya sokmayı yeterli sayacak, bu umudu sömürmeye devam edecektir. Mafyanın Türkiye'de kaçakçılık ve usulsüz göçmen ticaretinden elde ettiği gelir, yılda 750 milyon dolardır. Bu nedenle Ege'de, Akdeniz'de daha çok tekne, daha çok gemi batacak; daha çok bebek, daha çok çocuk, daha çok kadın, daha çok insan ölecektir.

İşte, AB önleyemediği bu göç sorununun faturasını üçüncü bir ülkeye kesmeye, Türkiye'ye yüklemeye çalışmaktadır. Meselenin özü budur. O zaman da yanıtlanması gereken soru şudur: AB'ye göç, Türkiye'nin sorunu mudur? AB'ye göçü engellemek, Türkiye'nin mi sorumluluğundadır?

Göç sorunu AB'nin sorunudur ve sorunu AB kendi çözmelidir. Ama, AB çözemediği sorunu Türkiye'ye yüklemekte, karşılığında da sınırlı bir vize muafiyeti "verecek gibi" yapmaktadır. Bu hiçbir biçimde kabul edilemez.

Anlaşma, AB'ye Anlaşma'nın Yürürlüğe Girmesinden Önce Göç Edenleri Türkiye'ye Yollama Hakkı Vermektedir

Anlaşma AB'ye (Madde 2/3) beş yıl önce AB ülkelerine göç etmiş her kaçak göçmeni iade hakkı vermektedir. Ancak, bu beş yıllık süre ilgili kişinin AB ülkesine giriş ya da yakalanma tarihinden değil, ilgili ülkenin o kişinin kaçak bir göçmen olduğunu öğrenme, Anlaşma'daki tabiriyle "bilgi edinme" tarihinden başlamaktadır.

Örneğin kişi, 10 yıl önce AB ülkelerinden birine kaçak girmiş bile olsa, sözkonusu ülke; "bu kişinin kaçak olduğunu yeni öğrendim" deyip Türkiye'ye gönderebilecektir.

Anlaşma'nın Türkiye'ye Türk Yurttaşları Açısından Getirdiği Yükümlülükler

Anlaşma'nın Türkiye'den giden Türk yurttaşları için getirdiği yükümlülükler şunlardır:

1- AB ülkelerindeki kaçak Türk yurttaşlarını geri alma.

2- Kaçak olmasa ve AB'de ikamet hakkı kazanmış olsa bile, bu hakka sahip olmadan onlarla evlenen Türk yurttaşlarını ve çocuklarını geri alma.

3- Kaçak olmasa ve AB'de ikamet hakkı kazanmış olsa bile, bunların evlendikleri üçüncü ülke yurttaşlarını geri alma.

Bu hükümlere göre, AB ülkelerinde ikamet iznine sahip Türkler'in bu hakka sahip olmadan evlendikleri Türk veya yabancı eşleri ve çocukları Türkiye'ye geri gönderilecektir. Eşi ve çocuğu Türkiye'ye iade edilen kişi de o ülkede kalamayacağı için muhtemelen o da geri dönecektir. Bunun yaratacağı toplumsal dramlar konusunda çok şey söylemeye gerek yoktur.

Sınırdışı edilecekler için akla ilk gelen protesto biçimleri Büyükelçiliğimiz ya da ilgili ülkenin Dışişleri Bakanlığı önünde eylemlerdir. Bunlar iyi olasılıklardır. Daha kötüsü ama kuvvetle muhtemel olanı şudur: Türkiye'ye geri gönderilen ailelerden bazıları topluca intihar edecektir. Bir süre sonra gazetede şöyle haberler okunabilecektir: "Eşi ve çocukları Türkiye'ye gönderilecek... .., eşi ve çocuklarını öldürdükten sonra intihar etti!"

Bu anlaşmanın en olası sonuçlarından biri budur. Bunun sorumlusu, bu anlaşmayı imzalayanlar ve TBMM'de kabul edenler olacaktır.

Anlaşma'nın Kaçak Göçmenler Açısından Türkiye'ye Getirdiği Yükümlülükler

İçişleri Komisyonu'nda kabul edilen Anlaşma'nın Türkiye'ye getireceği asıl yük, "*Üçüncü Ülke Vatandaşlarının ve Vatansız Kişilerin Geri Kabulü*" başlıklı 4. maddede düzenlenmiştir.

4/1/c şöyle demektedir:

"Türkiye topraklarında kaldıktan veya transit geçiş yaptıktan sonra Üye Devletlerin ülkesine yasadışı ve doğrudan giriş yapmış olanlar"

Bunun karşılıklı bir yükümlülük olduğu AB'nin de aynı yükümlülükleri üstlendiği ileri sürülebilir. Ancak bu bir aldatmacadır. Tabii ki, eşit taraflarca imzalanmış uluslararası anlaşmalarda taraflar -ki, bu Anlaşma'da aşağıda açıklanacağı gibi taraflar arasında eşitlik yoktur- karşılıklı aynı yükümlülükleri yüklenirler. Ancak, Anlaşma'nın düzenlediği sorun açısından bakıldığında, AB üzerinden Türkiye'ye kaçak göç yoktur; Türkiye üzerinden AB'ye kaçak göç vardır.

Bu nedenle bu kapsamda AB'nin Türkiye'ye göndereceği kişi sayısı onlarla yüzlerle ifade edilebilecekken, göç dünyadan AB'ye olduğu için AB'nin Türkiye'ye göndereceği kaçak göçmen sayısı onbinleri, yüzbinleri bulacaktır. İstatistiklere göre ülkemizde 1995-2012 yıllarında yakalanan yasadışı göçmen sayısının 900 bini aştığı unutulmamalıdır.

Türkiye'de 2010'da yakalanan yasadışı göçmen sayısı 32.667'dir. 2011'de 44.415'e, 2012'de 42.690'a yükselmiştir. Yüz binlerce Suriyelinin gelmesiyle bu rakamın 2013'te ciddi şekilde arttığı açıktır.

Kaçak Göçmenlerin AB'ye Türkiye Üzerinden Gittiğini Kanıtlama Yöntemi

Anlaşma'nın 10. Maddesi, üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin -klasik yöntemler dışında- Türkiye'den göç ettiğinin nasıl kanıtlanacağını düzenlemektedir: **AB üyesi ülkenin ilgili kişinin "seyahat belgesi vize ya da diğer ikamet izinlerinin olmadığını yazılı olarak ifade etmesi"**.

Bu ifade, “AB’ye gelen her göçmen” demektir. Her AB üyesi, ülkesine gelen her göçmeni “Türkiye’den geldi” diye Türkiye’ye gönderebilecektir; çünkü AB üyesi ülkenin yazılı beyanı yeterlidir.

Türkiye’nin Kaçak Göçmenlerin Türkiye Üzerinden Gitmediğini Kanıtlama Sorumluluğu

Bir kaçak göçmen, Türkiye üzerinden AB üyesi ülkelere gitmediği halde, yanlışlıkla Türkiye’ye gönderilmişse ne yapılacağı, Anlaşma’nın “Hatalı Geri Kabul” başlıklı 13. maddesinde düzenlenmiştir: Şöyle demektir:

“Söz konusu kişinin transferinden itibaren üç ay içerisinde bu antlaşmanın ilgili maddelerinde (4. ve 6. maddesinde) belirtilen şartların yerine getirilmemiş olduğu tespit edilirse Talep Eden Devlet (ilgili AB ülkesi) Talepte Bulunulan Devlet (Türkiye) tarafından geri kabul edilen herhangi bir kişiyi geri alacaktır.”

Bu düzenlemeye göre Türkiye üzerinden AB ülkelerine göç ettiği iddia edilen göçmeni alan Türkiye, kendisine yanlış birinin gönderildiğini üç ay içinde ortaya koyamazsa, bu kaçak göçmenlerin hepsini kabul etmek zorundadır. Bu kapsama girenlerin on binler, yüz binler olduğu daha önce açıklanmıştır. Türkiye’nin bu göçmenlerin her birinin Türkiye üzerinden gitmediğini üç ayda ortaya çıkarması olanaksızdır. Bu düzenleme Türkiye’ye ayrıca altından kalkamayacağı bir mesai ve altından kalkamayacağı bir külfet yüklemektedir. Ayrıca, her durumda o kişileri üç ay ağırlama zorunluluğu getirmektedir.

Bu anlaşma ile Türkiye’nin nasıl bir yük alacağını, şu resmi rakamlar ortaya koymaktadır:

AB Sınır Güvenliği Ajansı Frontex’in verilerine göre 2012’de AB sınırlarında ele geçirilen 141 bin kaçak göçmenin 55 bini Türkiye üzerinden Yunanistan’a geçmiştir. Yunan Avrupa ve Kalkınma Programlarını İdare Dairesi rakamlarına göre, Yunanistan’a kaçak yollardan giren her bir göçmenin vatanına geri gönderilme maliyeti 1100 Euro civarındadır. Böyle bir Anlaşma’nın yürürlükte olmadığı 2010 yılı Mayıs ayından 2012 yılı Haziran ayına kadar sadece 4.373 kişi ülkelere gönderilmiştir. Bu anlaşma belirtilen dönemde -yalnızca Yunanistan açısından- 50.000’den fazla göçmenin Türkiye’ye geri gönderilebileceğini ortaya koymaktadır. Frontex’in verileri baz alındığında yalnızca Yunanistan’a sığınmış bir göçmenin ülkesine geri gönderilme maliyeti 1100 Euro’dur. 50.000 x 1100 Euro= 55.000.000 Euro’luk bir mali yük demektir. Bu maliyet her AB üyesi ülkeye göre artacaktır.

Frontex, AB’ye kaçak göçte Türkiye üzerinden gelenlerin payının yüzde 50’lere ulaştığı görüşünü taşımaktadır. 2012’de AB üyesi ülkelere iltica başvurusu, yaklaşık 302.000’dir. Eğer AB, Frontex’in görüşünden hareket edecekse, bunun yarısı olan 150.000 kişiyi Türkiye’nin geri almasını isteyecek demektir. Bunun en az maliyeti 200.000.000 Euro ve üstüdür. Ayrıca bugüne kadar AB’ye kaçak göç sayısının yüzde ellisinin Türkiye üzerinden olduğu “görüş”ünü taşıyan AB’nin, bu görüşü değiştirip oranı yüzde 60-70-80 vb’ye çıkarmayacağını da hiçbir garantisi yoktur.

Buna karşılık AB ülkelerine iltica başvurusunda bulunan Türk vatandaşlarının sayısı azalma eğilimindedir ve geçen yıl itibarıyla 6.500 düzeyindedir.

6.500 ile AB sınırlarında yakalanan kaçak göçmen sayısı olan 141.000 ya da AB’ye yapılan iltica başvurularının sayısı olan 302.000 karşılaştırılmaz. Bu rakamların birbirine oranı Türkiye ile AB’nin bu Anlaşma uyarına yükleneyeceği yükümlülüklerin oranıdır. Anlaşma ile Türkiye AB’nin yüzlerce katı yük ve sorumluluk almaktadır.

Anlaşmanın Türkiye’de Yaratacağı Toplumsal Etkiler

Anlaşma’nın 14. maddesi “Transit İlkeleri”ni yani Türkiye’den transit geçtiği iddia edilen kaçak göçmenlerin yine Türkiye üzerinden transit geçerek ülkelerine iadesini öngörmektedir.

14. maddenin 4. fıkrasına göre bu “transit” uygulaması fiilen şöyle olacaktır: “Transit geçiş için Türkiye’ye yolla. Kendi devleti kabul edene kadar Türkiye’de kalsın. Ülkesi kabul etmezse o süreyi Türkiye’de geçirsin. Sonra AB’ye yollarsın...”

Bu düzenleme, **göçmenlerin geçici üssü Türkiye** olacak demektir. AB yakaladığı göçmenleri, Türkiye’deki göçmen kamplarında ağırlayacak demektir. Bunun mali boyutlarını bir kenara bırakarak yalnızca toplumsal maliyetini açıklığa kavuşturmak; bir başka ifadeyle Türkiye’nin bu Anlaşma’dan sonra fiilen yaşayacaklarını anlamak için Suriyeli göçmenlerin ve onlar için kurulan adı “geçici” olan kampların, Türkiye’de yarattığı sosyolojik etkilere bakmak yeterlidir:

1- Yasadışı ikinci evlilik piyasası ve/veya yurttaşlık hakkı kazanmak için evlilikler.

2- Çocuk/genç gelin alıp kısa bir beraberlikten sonra geri gönderme.

3- Tecavüzler.

4- İlk üç maddenin isteyerek veya istemeyerek yaratacağı hamilelikler...

5- Sağlıklı ya da sağlıksız ortamda çocuk düşürmeler, yasadışı kürtaj piyasası ve bu sırada yaşamını yitirecek ya da sakat kalacak anne ve çocuklar...

6- Bu hamilelikler sonucu bir bölümü doğacak babasız, vatansız, kimliksiz ve sağlık güvencesiz çocuklar...

7- Kadına ve çocuğa şiddet...

8- Kaçınılmaz olarak doğacak ve büyütülecek fuhuş piyasası...

9- Bunun getireceği ve yaygınlaştıracağı zührevi hastalıklar...

10- Sağlıksız ortamların yaygınlaştıracağı salgın hastalıklar...

11- Türkiye’de “kayıtsız ve kağıtsız” çalışan yabancı sayısının artması.

12- Dramlar, toplu ölümler, tarihe mal olacak trajediler...

Yukarıda aktarılanlar, bu Anlaşma sonucu Türkiye’de ortaya çıkacak kara tablonun yalnızca satırbaşlarıdır. Türkiye bu sorunların hepsini Suriyeli göçmenler nedeniyle yaşamış ve bu karşı oyun yazıldığı günlerde Milliyet gazetesinde Mehveş Evin’in “Suriyeli Misafirler” başlıklı yazı dizisine konu olmuştur. Bu yazı dizisine göre, Suriyeli göçmenler arasından Türkiye’nin her yerine “gelin” gönderilmekte; “aracı” şu şu şu illere “gelin gönderdim” diye övünebilmekte ve “ne yapayım arıyorlar” diye kendini savunabilmektedir. Genç Suriyeli kızlar “ağır ağabeyler”in “sohbetsiz masaları”na konuk olmakta, Arapça bilen taksi şoförleri, “aracısız” icra-i sanat eyleyebilmektedirler. Bu sorunun ahlaki yönüne ilişkindir.

Buna ek olarak, Türkiye’de uzun süredir görülmeyen, kontrol altına alındığı düşünülen “çocuk felci” Suriyeli göçmenlerin artmasından sonra yayılmış ve Sağlık Bakanlığı bunun için özel bir aşı kampanyası başlatmak zorunda kalmıştır. Yıllardır görülmeyen “şark çıbanı” Türkiye’de yeniden ortaya çıkmıştır.

Suriyeli göçmenler örneğinde yaşanan bu olayların çok daha fazlası, AB’ye kaçak giden göçmenlerin Türkiye’ye “transit geçiş” için geri gönderilmesinden sonra kurulacak göçmen kamplarında yaşanacaktır.

Transit Geçiş Yapacak Kaçak Göçmenlerin Türkiye'ye Getireceği Mali Yük

AB ülkelerine Türkiye üzerinden kaçak girdiği iddiasıyla iade edilecek ve ülkesine gönderilmek üzere transit geçiş yapacaklar Türkiye'ye mali bir külfet de yüklemektedir.

Anlaşma'nın "Ulaşım ve Transit Geçiş Masrafları" başlıklı 16. maddesinin Türkiye'ye bir iyi, bir de kötü haberi vardır. İyi haber şudur: Eğer kaçtığı ülkeye iadesi sözkonusu olabilecek ise, AB ülkesi tüm masrafları ödeyecektir.

Kötü haber ise şudur: AB ülkelerinin Türkiye üzerinden geldiğini iddia ettiği ancak ülkesinin kabul etmediği kaçak göçmenlerin geri gönderilmesi masraflarını sadece kendi sınırına kadar karşılayacak, bu onbinlerce kişinin o sınırdan Türkiye'ye getirilme masraflarını ve Türkiye'de kalma masraflarını Türkiye yüklenecektir. Yani, Anlaşma ile Türkiye'ye Türkiye üzerinden geçtiği iddia edilen kaçak göçmenleri yalnız geri kabul değil, geri kabulde yolculuk masraflarını da üstlenme yükümlülüğü getirilmektedir.

Bu düzenleme, Türkiye'ye bir AB üyesi ya da AB aday üyesi muamelesi yapılması değil, Türkiye'ye resmen bir üçüncü dünya ülkesi muamelesi yapılması demektir.

Bu anlaşmayla AB, Türkiye'ye "bana yapılan bu göç senin sorumluluğun, bedelini de sen öde" demektir. Bu muamele, devletlerarası ilişkiler açısından bakıldığında en hafif sözcükle ayıptır; Türkiye açısından bakıldığında ise utanç vericidir. AB'ye göç AB'nin sorumluluğudur. Önlenmesi de AB'nin görevidir.

Bu Anlaşma ile Türkiye, belirsiz bir tarihte, belirsiz bir vize kolaylığı vaadiyle AB'ye göç sorununu çözmeyi de üstlenmektedir ve bunun Türkiye'ye maddi yükü bir yana, toplumsal yükü çok yüksek olacaktır.

Bu anlaşma göçü Türkiye'ye yöneltecektir. Çünkü, artık AB'ye kaçak olarak gitmeye çalışanlar, en azından Türkiye'de kendi ülkelerinden daha iyi koşullarda göçmen olarak yaşama hakkına sahip olacaklarını ve bunun için AB'nin Türkiye'ye para verdiğini düşüneceklerdir. Üstelik, bir de AB'ye kaçak olarak girme umutlarını koruyacaklar ve bunu deneyeceklerdir. Çünkü bileceklerdir ki, yakalandıkları takdirde bile, Türkiye'ye iade edileceklerdir ve Türkiye'de -kendi ülkelerine göre-paşalar gibi yaşama hakları vardır. Bu Anlaşma'nın üçüncü dünyaya yansımaları böyle olacaktır.

Karantina Ülkesi Türkiye

Bazı maddelerine ayrıntısıyla değinemediğimiz İçişleri Komisyonu'nda kabul edilen bu Anlaşma, Türkiye'ye bir AB aday üyesi muamelesi değil, bir komşu ülke bile değil, bir üçüncü dünya ülkesi muamelesi yapmaktadır. Bu, aynı Osmanlı'nın son dönemindeki muameledir. Düvel-i Muazzama'nın Osmanlı'ya yaptığı müstemleke muamelesidir, dominyon muamelesidir.

Bu anlaşma ile AB, tarihin daha önceki dönemlerinde de görülen, tarihin büyük göçlerinden birinin, kapitalizmin büyük krizinin Afrika ve Asya'da yarattığı büyük göç dalgasını ve AB destekli ABD'nin Afganistan'da, Irak'ta yaptığı işgallerinin yarattığı göçü, Türkiye'ye yöneltmeye ve orada tutmaya çalışmaktadır.

Bu anlaşma ile AB, o ülkelere ve o insanlara bir mesaj vermektedir: "Artık bana gelemezsiniz, gelirsiniz sizi ya kendi ülkenize, beceremezsem Türkiye'ye gönderirim."

Peki, bu mesaj o göçmenler için ne anlama gelecektir: "AB'ye gidemesem bile Türkiye'ye giderim ve Türkiye'de kendi ülkemden daha iyi koşullarda yaşarım. Hem bir fırsatını bulursam AB'ye de kaçarım."

Bu algı, göçü Türkiye'ye yöneltecektir. Bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden sonra artık Türkiye'den AB'ye geçmek değil, o ülkelerden Türkiye'ye göç etmek bir amaç haline gelecektir. Artık mafyanın kaçakçılık ve usulsüz göçmen ticareti Türkiye'ye yönelecek, üçüncü dünya ülkelerinden Türkiye'ye gitmek daha pahalı hale gelecektir.

AB'nin bu Anlaşma ile planladığı budur. Hükümet ve İçişleri Komisyonu bunun farkında değildir.

İronik olan şudur: AKP'nin yıllardır “Türkiye’yi dünya devleti yaptık” diyen boş övüntüleri bu Anlaşma ile gerçek olacak, Dünyanın 72 milleti bu Anlaşma’dan sonra Türkiye’de göçmen olarak yaşamaya başlayacaktır! Bu başarı, AKP’nin başarısı olacaktır!

Bilindiği gibi Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra bütün dünyadan Avrupa’ya göç artmıştı ve o göçmenlerin hepsi taşıdığı salgın hastalıklarla Avrupa’ya göç ediyordu. Avrupa da, Türkiye’yi bir karantina üssü olarak kullanmak istiyordu. Bu anlaşma 100 yıl sonra, Türkiye’yi Avrupa’nın karantina merkezi haline getirecektir.

AKP, Anlaşma’yı “AB’ye vizeyi kaldırıyoruz” diye pazarlamaya çalışsa da, işin gerçeği budur. Bunu tüm açıklığıyla ortaya koymak da tarihe karşı bir sorumluluktur.

Bu nedenlerle “Türkiye Cumhuriyeti ile AB Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma”ya karşı oy kullanıyoruz.

Ali Serindağ

Gaziantep

Mehmet S. Kesimoğlu

Kırklareli

Birgül Ayman Güler

İzmir

Celal Dinçer

İstanbul

Ahmet Toptaş

Afyonkarahisar

MUHALEFET ŞERHİ

(1/876) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, Türkiye Cumhuriyeti'ni Avrupa Birliği tarafından üçüncü dünya ülkesi konumuna düşürmektedir. Geri kabul anlaşması uzun yıllardan beri Avrupa Birliğiyle aramızda tartışılan konulardan birisidir. Çünkü Avrupa Birliği özellikle ekonomik cazibesi sebebiyle yıllardan beri geri kalmış ülkelerin, hem demokratik anlamda hem ekonomik anlamda geri kalmış ülkelerin insanları tarafından ulaşılmak istenen bir coğrafyadır.

Avrupa Birliği "*Adalet, Özgürlük, Güvenlik*" başlıklı 24. Faslın zorunlu bir gereği olarak Geri Kabul Anlaşmasını dayatmıştır ve iktidar şartsız kabul ederek imzalamıştır.

Ayrıca, İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın sadece taraf ülke insanlarını değil, taraf ülkelerden geçiş yapan bütün insanları kapsayacak olması, anlaşmada en temel sıkıntıyı oluşturmaktadır. Türkiye, özellikle son yıllarda Arap Baharı ve Suriye'deki iç savaşın da etkisiyle ciddi bir göç sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Coğrafi konum gereği, savaş mağdurları, Avrupa ülkelerine giderken ülkemizi transit ülke olarak kullanmaktadır. Anlaşmanın kabulü halinde Avrupa ülkelerinde yakalanan göçmenler, anlaşma gereği kendi ülkeleri yerine Türkiye'ye gönderilerek sorumluluğu Türkiye'ye bırakılacaktır. Ülkemizin söz konusu Afrika ve Orta Doğu ülkeleriyle geri kabul anlaşmaları bulunmamaktadır. Bu durumda da göçmenler kendi ülkelerine dönene kadar ülkemizde kalmaya devam edecektir. Bu durum ülkemize hem maddi olarak yük sağlayacak hem de güvenlik ve sağlık açısından tehdit oluşturacaktır.

Avrupa ülkelerinde yakalanma durumunda Türkiye'ye gönderilecek olmak savaş halindeki ülkelere kaçan göçmenler gözünde bir teminat olacak, bu durumda da göçe teşvik sağlanacaktır.

Anlaşma aynı zamanda beş yıl önce AB ülkesine göç etmiş her kaçak göçmenin AB tarafından iade edilmesi hakkı vermektedir. Bu süre, göçmenin yakalanış tarihinden değil, bilgi edinme tarihinden başlamaktadır. Böylece yıllar önce kaçak olarak göç eden ve AB tarafından yeni fark edilen göçmenler de anlaşma gereği ülkemize gönderilecektir. Bu durumda da ülkemize gelecek göçmen sayısı Türkiye'nin tahmin ettiği rakamlardan çok daha fazla olacaktır.

Türkiye, geri kabul anlaşması ve vize muafiyetinde çekincelerini "Meşruhatlı Yol Haritası" ile belirtmiş. Söz konusu yol haritası bir anlaşma olmadığı için hukuki değeri ve bağlayıcılığı bulunmadığından dolayı, Türkiye'nin talep ve çekincelerini savunabileceği bir alan bırakılmamıştır.

Ayrıca İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma Türkiye'ye bir AB aday üyesi muamelesi yapmamakta, **tam tersine Türkiye'yi AB'nin göçmen kampına dönüştürerek ülkemize** üçüncü dünya ülkesi muamelesi yapmaktadır.

4. Maddenin 3. ve 4. Fıkrasında Türkiye'nin şartlara uyulmaması halinde nasıl davranılacağıyla ilgili hususlara yer verilmiştir. Sadece mühletin aşılmasından sonra düzenlenecek belge ve bu belgenin transfer süresinden bahsedilmiştir. Ancak Türkiye'nin geri kabul başvurusuna olumlu bir yanıt vermemesi gibi birçok olumsuz etkenin şartları belirlenmemiştir.

6. Maddenin 3. Fıkrasında üçüncü Ülke vatandaşlarının üye devletlere iadesinden bahsedilmektedir. Üçüncü Ülke vatandaşlarının geçerli veya süresi bitmiş birden fazla vize veya belgesinin olması koşullarından bahsedilmiştir. Ancak üçüncü Ülke vatandaşlarının Türkiye sınırlarına üye devlet

topraklarından değil de, kendi ülkesine döndükten sonra kaçak yollarla girmesi olasılığından bahsedilmemiştir. Bu durum üye devletin bir kusuru değildir ve geri kabullerini kabul etme zorunluluğunu ortaya çıkartacaktır.

Transit geçiş kavramı tanımlarda yeterince açık değildir. Burada döneceği ülke denilirken AB ülkesi veya Türkiye tarafından mı, yoksa üçüncü Ülkeden mi bahsedildiği net değildir.

Ayrıca 14. Maddenin 1. Fıkrasında hedef ülke teriminde, üçüncü Ülkeden mi, yoksa talep edilen ülkeden mi bahsedilmekte olduğu net değildir. Ayrıca hedef ülke tanımının tanımlara eklenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Transit geçişin tanımında talepte bulunulan devletin sınırlarından geçiş ifadesi yer almakta iken; 14. Maddenin 2. Fıkrasında “*transit geçiş devletlerindeki*” ifadesi yer almaktadır. Bu durum birden fazla transit geçiş devleti olduğu ifade etmektedir ve tanımdaki ifadeye terstir.

17. Maddede kişisel verilerin doğru olması gerektiği ifade edilmektedir ayrıca yanlış olması durumunda iade işleminin iptal olmasına gerekçe olamayacağı ifade edilmelidir.

7. Bölüm 19. Madde de komiteden bahsedilmektedir. Ancak komiteyi oluşturan sayı eşit miktarda mı olacak? Ayrıca komitenin yetkisi sınırlandırılmamıştır. Örneğin komite herhangi bir maddeyi iptal etme yetkisine sahip mi? Komite üyeleri arasında fikir ayrılığı oluşması durumunda ne yapılacağı net değildir.

20. Maddenin 3. Fıkrası “*uygulama protokolünün herhangi bir hükmünün, başka bir üye devletin talebi üzerine o devlet ile olan ilişkilerinde de uygulamayı kabul eder.*” İfadesi yer almaktadır. Bu sözleşme üye ülkelerin her birisiyle ayrı yapılmamalıdır. Tüm üye devletleri kapsamalıdır.

23. Maddede mali kaynak sağlama taahhüdünde bulunmuştur. Mali kaynak detayları bu sözleşmede veya bu sözleşmenin atıfta bulunduğu bir belgede açıkça belirtilmelidir.

SONUÇ

2002 yılından bu yana AKP tarafından kurulan hükümetler Türk dış politikasında uzun yılların birikimi sonucu ortaya çıkan, büyük acılar ve bedeller ödenerek tesis edilen politikaların geleneksel ve çözümden uzak olduğu iddiasıyla terk etmişlerdir. Uluslararası ilişkilerin ciddiyetinin farkına varmayan, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin coğrafi, kültürel, tarihsel ve siyasi özelliklerini idrak edemeyen AKP hükümetleri dış politikada bilgi-birikim, tecrübe-deneyim gibi kavramları bir kenara iterek adeta maceralara yelken açmıştır. Cumhuriyet tarihi boyunca adım adım, milim milim oluşturulan denge ve politikalar bir anda yok sayılmış, AKP hükümetlerine nerelerden, hangi mahfillerden telkin edildiği bilinen yanlış politikalar bunların yerine konmuştur. AB üyelik süreci, Kıbrıs meselesi, Ege Denizi’ndeki kıta sahanlığı meselesi, Irak, Suriye, İran, Ermenistan, Mısır başta olmak üzere komşu ve Müslüman devletlere ilişkin politikalar çökmüştür. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin dış politikasındaki belirleyici tek aktör Başbakan ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu olmuştur. Bu iki hükmet yetkilisi de dış politikayı “stratejik derinlik” adı verilen bir kitaptan ibaret olduğunu zannetmektedirler. Dış politikada başarıyı devletin ve milletin kendilerine sunmuş olduğu imkanları kullanarak özel uçaklarla sayısı, süresi tespit edilemeyen gezilerden ibaret zannetmektedirler. Özellikle Dışişleri Bakanı Davutoğlu’nun Anadolu tabiriyle “seksen kapıya doksan değnek çalarak” gezmesi bir dış politika başarısı gibi gösterilmeye çalışılmaktadır.

AKP hükümetlerinin dış politikadaki bütün argümanları çökmüştür. Artık AKP hükümetleri çöken dış politika tezlerini Şangay’da, Moskova’da yeni ufuklar arayarak düzeltmeye çalışmaktadırlar.

Bu derece kötü yönetilen ve kötü sonuçlarla muhattap olunan dış politikada AKP hükümeti “denize düşenin yılanı sarıldığı gibi” kısaca geri kabul anlaşması olarak bilinen ve komisyonumuz gündemine gelen Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmaya sarılmıştır. Bu anlaşma karşılığında AB ülkelerinde yaşayan Türk Vatandaşları için önümüzdeki üç yıl içinde vizesiz olarak AB’de seyahat edebileceği bizzat Dışişleri Bakanı Davutoğlu tarafından ifade edilmiştir. Yani bu anlaşmanın imzalanması karşılığında aday ülke statüsünde bulunan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin vatandaşları, AB içerisinde Vizesiz olarak seyahat edebileceklerdir. İşte bu nokta da tam da AKP hükümetinin iflas etmiş dış politikasının yılanı sarıldığı noktadır. Her vesileyle Türk dış politikasının başarılarından, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin küresel ve bölgesel rollerinden bahseden AKP hükümetinin Başbakan’ı ve Dışişleri Bakanı vatandaşlarımızın Vizesiz olarak AB’de seyahat edebilme hakkını öyle bir şarta bağlı olarak hem de önümüzdeki üç yıl içerisinde elde edecek olması karşısında verecek bir cevaplarının bulunmadığı açıktır. Ayrıca geri kabul anlaşması gibi toplumumuzu kamu güvenliği, kamu sağlığı ve kamu maliyesi açısından ciddi yüklerle muhattap edecek bir anlaşmanın kabul edilmesi bir yandan da AB dışında Şanghay İşbirliği Örgütü gibi örgütlerden bahsetmesi izaha muhtaç bir yaklaşımdır.

AKP hükümetinin Başbakan’ı ve Dışişleri Bakanı çöken dış politika argümanlarını unutturmak amacıyla yaklaşan seçimler öncesinde Vizesiz AB’de seyahat edebilme hakkı verilmesinin popüleritesinden faydalanmak gayesiyle böyle bir anlaşmayı iç siyasette malzeme yapmak üzere gündemimize getirmiştir. AKP hükümetinin başındaki şahıslar iktidarlarını devam ettirebilmek için millete ve devlete ait her türlü maddi ve manevi değeri alet etmek ve çığnemekten çekinmemektedirler. Bu anlaşma da bu yaklaşımın eseridir. Türkiye Cumhuriyeti Devletini büyük sıkıntılara sokacağı kanaatiyle karşısında olduğumuzu ifade ediyorum.

Hasan Hüseyin Türkoğlu

Osmaniye

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

10.2.2014

Esas No: 1/876

Karar No: 433

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışışleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 8/1/2014 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 20/1/2014 tarihinde tali komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ile İçişleri Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen “Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı” Komisyonumuzun 24 üncü Yasama Dönemi 5/2/2014 tarihli 72 nci toplantısında Dışışleri Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Avrupa Birliği Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Tali komisyonlardan Avrupa Birliği Uyum Komisyonu 29/1/2014 tarihli toplantısında, İçişleri Komisyonu ise 30/1/2014 tarihli toplantısında Tasarının geneli üzerinde görüşme yapmış ve raporlarını olumlu görüşle Komisyonumuza gönderilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde, Tasarının, Türkiye ve AB arasında vizesiz seyahat düzenlemesinin etkisiyle yoğunlaşacak insan hareketliliğinin yasadışı göçe ilişkin istenmeyen sonuçlara yol açmasının engellenmesini, taraflardan birinin topraklarına giriş, burada bulunma ya da ikamet etme koşullarını sağlamayan kişilerin kimliklerinin tespiti ile emniyetli ve düzenli bir şekilde geri dönüşleri için süratli ve etkin usullerin geliştirilmesini teminen, 16 Aralık 2013 tarihinde Ankara’da imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet temsilcileri tarafından;

Geri kabul anlaşmalarının, yasa dışı yollardan başka ülkelere geçmiş kişilerin vatandaşı oldukları veya geldikleri ülkeye düzenli, hızlı, güvenli ve insan onuruna yaraşır şekilde geri gönderilmeleri için hukuki zemin oluşturduğu,

Vatandaşlarımıza AB ülkelerine seyahatlerinde vize muafiyeti sağlanması konusunun ilk kez 2009 yılında yapılan AB Troyka Toplantısında gündeme getirildiği, AB tarafının bugüne kadar vize muafiyeti tanımayı öngördüğü tüm ülkelerle önce geri kabul anlaşması imzaladığı ve ancak bu anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile birlikte bu ülkelerle vize muafiyeti sürecinin gündeme getirildiği,

Türkiye ile AB arasındaki vize muafiyeti sürecinin nasıl yürütüleceğine dair hususların, Ülkemizin menfaatleri doğrultusunda görüşlerimizin de dikkate alınması suretiyle oluşturulan meşruhatlı yol haritasında yer aldığı,

AB ile vize muafiyeti süreciyle de bağlantılı önemli bir reform niteliği taşıyan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmesiyle vize muafiyeti yol haritasında yer alan taleplerin önemli bir bölümünün karşılanmış olduğu,

16 Aralık 2013 tarihinde Ankara’da vize serbestisi diyalogunun resmen başlatıldığı, aynı gün Türkiye ile AB arasında Geri Kabul Anlaşmasının da imzalandığı, böylece vize diyalogu sürecinin Geri Kabul Anlaşmasının imzalanmasıyla eş zamanlı olarak başlatılmış olduğu,

Geri Kabul Anlaşmasının, Avrupa Parlamentosu Sivil Özgürlükler, Adalet ve İçişleri Komitesinde 22 Ocak 2014 tarihinde kabul edildiği, AB tarafında onay sürecinin tamamlanması için Anlaşmanın önümüzdeki günlerde Avrupa Parlamentosu Genel Kurulunda da onaylanmasının beklendiği,

Geri Kabul Anlaşmasının hükümleri uyarınca, Ülkemiz üzerinden AB ülkelerine geçmiş bulunan yasa dışı göçmenlerin ve üçüncü ülke vatandaşlarının geri kabulüne, Anlaşmanın yürürlüğe girişinden ancak üç yıl sonra başlanacağı,

Geri Kabul Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunması hâlinde Ülkemiz üzerinden Avrupa’ya yönelik yasa dışı göçle mücadelede AB ile yakın iş birliğinin geliştirilmesinin mümkün olabileceği,

ifade edilmiştir.

Komisyonomuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Komisyon üyelerimiz ve toplantıya katılan diğer milletvekilleri tarafından;

Türkiye’nin bu Anlaşma ile Türkiye üzerinden kaçak olarak Avrupa’ya giden ve Türkiye üzerinden geçmese bile AB ülkelerinin Türkiye’den geldiğini iddia ettiği tüm kaçak göçmenleri geri alma yükümlülüğü üstlendiği,

AB’ye Türkiye üzerinden gitmeyenlerin tespiti ve süresi içinde itiraz etme külfetinin Türkiye’ye bırakıldığı, vaat edilen vize muafiyetinin ise sınırlı ve belirsiz olduğu,

Anlaşmanın Avrupa’nın pek çok ülkesinde yaşayan vatandaşlarımız ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığını kaybetmiş kişilerin kazanılmış hakları açısından doğurabileceği sakıncalar ifade edilmiş ve,

AB sürecinde veya şu anda AB’ye üye olmuş olan ülkeler arasında bize geri kabul konusunda emsal teşkil edebilecek bir ülke olup olmadığı,

Geri kabul sürecinin maliyetinin ne kadar olacağı,

Anlaşma kapsamında geri kabul edilecek kişilerin barındırılacağı yerlerin koşullarının nasıl olacağı,

Türkiye’nin AB ile imzalayıp da fesih hakkını kullandığı bir anlaşma olup olmadığı,

AB’nin geri kabul anlaşması akdettiği üçüncü ülke vatandaşlarının çabuklaştırılmış yöntemin uygulanmadığı durumlarda Türkiye’ye değil, doğrudan kendi ülkelerine iade edilebileceği, bu bağlamda AB’nin hangi üçüncü ülkelerle geri kabul anlaşması yaptığı, sorulmuştur.

Komisyonomuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet Temsilcileri tarafından cevaben;

AB’nin şimdiye kadar Makedonya, Karadağ, Sırbistan, Bosna-Hersek, Arnavutluk, Hong Kong, Makao, Sri Lanka, Rusya, Ukrayna ve Pakistan ile geri kabul anlaşmaları imzaladığı, Türkiye’nin ise şimdiye kadar Suriye, Yunanistan, Kırgızistan, Romanya, Ukrayna, Pakistan, Rusya Federasyonu, Nijerya, Bosna-Hersek, Yemen, Moldova, Belarus ve Karadağ ile geri kabul anlaşmaları imzaladığı,

Önümüzdeki üç yıllık dönem içerisinde ülkemizin hiçbir şekilde otomatik olarak bir mülteciyi ya da bir göçmeni kabul etme yükümlülüğünün olmadığı, sonraki dönemde de otomatik bir kabul yükümlülüğü olmayacağı;

Anlaşma ile üçüncü ülke vatandaşları ve vatansızların geri kabulünde kanıt teşkil edecek belgelerin belirlendiği, kurulacak ortak komisyonun uygulama sürecinde yer alacağı,

Türkiye'nin AB ile imzalayıp da uygulamadığı, feshettiği herhangi bir anlaşma olmadığı,

Meşruhatlı yol haritasının, daha önce Batı Balkanlardaki ülkelerle de uygulanan standart bir yol haritası olduğu,

Düzenli ve düzensiz göçün ekonomik ve sosyal yönleriyle önemli sonuçları olduğu, göçün iyi idare edildiğinde olumlu, kötü idare edildiğinde ise olumsuz tesirleri olacağı; bu bağlamda her geri kabul anlaşmasının öneminin ortaya çıktığı,

Yasa dışı olarak ülkemize giriş yapanların sayısının -yaklaşık olarak- 2005 yılında 57 bin, 2006'da 51 bin, 2007'de 64 bin, 2008'de 65 bin, 2009'da 34 bin, 2010'da 32 bin, 2011'de 44 bin, 2012'de 47 bin olarak kayıtlara geçtiği; Frontex'ten alınan rakamlara göre Ülkemizden AB ülkelerine geçen kişi sayısının ise 2009'da 39 bin, 2010'da 55 bin, 2011'de 57 bin, 2012'de 37 bin olduğu,

Yunanistan örneğinin AB Geri Kabul Anlaşmasının uygulanması sürecindeki düzensiz göçmen sayısı konusunda bir tahmin yapma imkanı verebileceği, Yunanistan ile 2001 yılında bir Geri Kabul Anlaşması imzalanmış olduğu, Yunanistan'ın bu Anlaşmayı gerekçe göstererek 2013 yılı sonuna kadar 111.214 kişinin Türkiye üzerinden geçtiği iddiasıyla geri alınması talebinde bulunduğu, yapılan incelemeler sonrasında ise Ülkemizin geri kabulünü uygun gördüğü kişi sayısının 13.684 olduğu, ancak sadece 3890 kişinin iadesinin gerçekleştiği,

Sınır güvenliğinin ve kapı güvenliğinin tam olarak sağlanabilmesi halinde, Anlaşmadan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilebilmesinin mümkün olduğu,

Geri kabul ve gönderme merkezlerinin kapasitesinin bugün için yaklaşık 2 bin kişi civarında olduğu, bunun ilk etapta 4 bine, orta vadede ise 10 bine çıkarılmasının planlandığı, ayrıca geri gönderme merkezlerinde bugün yaşanan sıkıntıları sona erdirmek için bir standart oluşturulmaya çalışıldığı,

Anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerimize ilişkin maliyet analizleri konusunda çalışmalar yapıldığı,

Türk vatandaşlarının kazanılmış haklarının Geri Kabul Anlaşması uygulamalarından olumsuz etkilenmeyeceği,

ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci ve 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden, Erzurum Milletvekili Fazilet Dağcı Çıglık, İstanbul Milletvekili Osman Aşkın Bak ve İstanbul Milletvekili İsmail Safi Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Volkan Bozkır
İstanbul

Sözcü
Osman Aşkın Bak
İstanbul

Kâtip
Ahmet Berat Çonkar
İstanbul

(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye <i>Yıldırım Tuğrul Türkeş</i> Ankara (Muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Tunca Toskay</i> Antalya (Muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Fazilet Dağcı Çığlık</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Ali Şahin</i> Gaziantep	Üye <i>Mehmet Ali Ediboğlu</i> Hatay (Muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Ali Haydar Öner</i> Isparta (Muhalefet şerhi ektedir)
Üye <i>Osman Oktay Ekşi</i> İstanbul (Muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Harun Karaca</i> İstanbul	Üye <i>Osman Taney Korutürk</i> İstanbul (Muhalefet şerhi ektedir)
Üye <i>İsmail Safi</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Rıfat Sait</i> İzmir	Üye <i>Osman Kahveci</i> Karabük
Üye <i>Abdullah Çalışkan</i> Kırşehir	Üye <i>Erol Dora</i> Mardin (Muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Çiğdem Münevver Ökten</i> Mersin
	Üye <i>Hasan Karal</i> Rize	Üye <i>Mehmet Kasım Gülpınar</i> Şanlıurfa

KARŞI GÖRÜŞ YAZISI

05.02.2014 tarihinde Dışişleri Komisyonu'nda görüşülen "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı"na karşı oyumuzun gerekçesi aşağıda belirtilmiştir.

Söz konusu Anlaşma, Dışişleri Komisyonuna gelmeden önce tali komisyon olarak İçişleri ve Avrupa Birliği Uyum Komisyonlarında da görüşülmüştür. Bu iki komisyondaki CHP'li üyeler kapsamlı muhalefet şerhleriyle Anlaşmaya itirazlarını kayda geçirtmişlerdir. Her iki komisyonda da CHP'li üyeler tarafından verilen şerhlere tarafımızdan da katılmaktadır.

Avrupa Birliği'nin Türkiye vatandaşlarına vize muafiyeti uygulamaktan kaçınması hem Türkiye ile AB arasında 1963'ten bu yana akdedilmiş temel anlaşmalara hem de AB'nin genel uygulamasına aykırılık oluşturmaktadır. Bilindiği gibi AB'nin uygulaması birlik ile üyelik müzakerelerine başlayan ülkelere vize muafiyeti tanınması şeklinde gerçekleşmektedir. Bunun tek istisnası Türkiye'dir. Türk Hükümetleri bu konuyu uzun bir süreden beri AB yetkilileriyle ele alagelmış, ancak bugüne kadar bu konuda başarı sağlanamamıştır.

Geri kabul Anlaşması benzeri uygulamaların AB tarafından Gürcistan ve Moldova ile de düzenlenmiş olduğu Dışişleri Komisyonunda Hükümet temsilcileri tarafından açıklanmıştır. AB yönelimi bulunmayan ve AB ile müzakere perspektifi olmayan bu iki ülke ile yapılmış olan düzenlemelerin benzerinin Türkiye'ye de kabul ettirilmiş olması Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde bir statü geriliğine tabi tutulması anlamına gelmektedir.

Başbakanın bu Anlaşmanın imzalanmasına ilgili olarak kamuoyuna yönelik "halkımıza vize müjdesi veriyoruz. İmzaladığımız Geri Kabul Anlaşması uyarınca üç yıl sonra Türk vatandaşları AB'ye vizesiz seyahat edecekler" mealindeki beyanı hiçbir şekilde gerçekleri yansıtmamaktadır. Aslında Hükümetin yaptığı, AB'nin uzun bir süreden beri imzalamaları için birbirini izleyen Türk Hükümetlerine baskı yaptığı Geri Kabul Anlaşmasını, "AB Komisyonunun üç yıl süreyle Anlaşmanın kendi istedikleri yönde işlediğini belirlemeleri hâlinde Türk vatandaşlarına vize muafiyeti uygulamayı değerlendirmeyi ve (geçerli AB kurallarına göre nitelikli çoğunlukla) oylamayı AB Konseyine teklif etme vaadi" karşılığında imzalayarak kendisinden önceki hükümetlerin direndikleri baskılara boyun eğmekten ibaret kalmıştır.

Geri Kabul Anlaşması AB ülkelerine Türkiye yoluyla kaçak olarak geçecek dünyanın her bölgesine mensup kişilerin, buldukları AB ülkesinde yakalandıklarında Türkiye'ye iade edilmelerini öngören bir metindir. Bu kişiler, vatandaşı buldukları ya da Türkiye'ye geldikleri ülkelere, ancak Türkiye ile bu ülkeler arasında benzer geri kabul anlaşmaları olması hâlinde gönderilebilecek; aksi takdirde Türkiye bunları kendi ülkesinde barındırmak zorunda kalacaktır. Bu uygulamanın Türkiye'yi çok uzun olmayan bir zamanda bir kaçak mülteci deposu hâline getireceği açıktır. Anlaşmanın başka hükümleri, belli koşullarda, AB ülkelerinde yaşayan Türk vatandaşları ile bunlarla evli diğer uyruklu kişilerin ve bunların çocuklarının Türkiye'ye sınırdışı edilmelerini kolaylaştırıcı hükümler içermektedir. AB ile bu kapsamda bir geri kabul Anlaşması akdedilmesi ancak Türkiye'nin AB üyeliğinin gerçekleşmesi hâlinde ya da Türkiye'nin AB'ye mülteci gönderen tüm ülkelerle benzer anlaşmalar yapabilmesi durumunda makul karşılanabilirdi. Yukarıda belirtilen soyut ve gerçekleştirilmesi çok müphem vaat karşılığında böyle ağır hükümler içeren bir Anlaşmanın akdi ülkemizi hem sosyal hem ekonomik alanda hem de uluslararası siyaset alanında zora sokacaktır. Esasen, Başbakan Erdoğan'ın Anlaşmanın imzalanmasından hemen sonra basına verdiği ve Milliyet Gazetesinin 17 Aralık tarihli sayısının manşetinde yer alan "Avrupa'ya yük olmaya değil yük almaya gidiyoruz" şeklindeki demeci Hükümetin de bu durumun bilincinde olduğunu açık seçik ortaya koymaktadır.

Anlaşmada ayrıca vize muafiyetinin yürürlüğe girmesinden önce dört alanda gerçekleştirilmesi öngörülen düzenlemelerle ilgili eylem planında, bu alanlardan birinin “yolsuzlukla mücadele” olduğu görülmektedir. Yukarıdaki çekincelerimizden bağımsız olarak, Hükümetin geri kabul Anlaşması ile böyle bir taahhüt altına girmesinin, Türkiye’nin şu sırada içine düşmüş olduğu Cumhuriyet tarihinde emsali görülmemiş rüşvet ve yolsuzluk skandalı ile bu skandalı örtmek için Hükümetin demokratik rejimin en temel unsurlarını ortadan kaldırma, adalet ve kolluk personelinin yerlerini, bu skandalın soruşturmasını engellemek amacıyla değiştirme, yasal düzenlemeler yoluyla erkler ayrılığını tahrip etme çabalarıyla hazin bir tezat oluşturduğuna da dikkat çekmek isteriz.

Öte yandan İçişleri Bakanı tarafından AB ile Geri Kabul Anlaşması imzalanırken buna paralel olarak Dışişleri Bakanı tarafından da yine AB ile bu Anlaşmanın uygulanmasına ilişkin bir de “yol haritası” adlı belge imzalanmıştır. AB’nin kesin ve emreder bir dille Türkiye’den 19 talebini içeren bu belge uluslararası anlaşmadan ziyade bir mutabakat muhtırası niteliğinde olduğundan TBMM’nin onayını gerektirmemektedir. Ancak bunun metnine bakıldığında geri kabul Anlaşmasının bir tür ayrılmaz parçası olduğu açık seçik görülmektedir. Bu metin AB’nin tek yönlü istekleri bağlamında Türkiye’nin “ulusal azınlıkları” gibi Lozan Anlaşması’yla da aykırılık içeren unsurlara atıf yapmakta olup kısa bir tanımla söylemek gerekirse her açıdan kabul edilmez niteliktedir.

Yukarıdaki nedenlerle Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına karşı oy kullanıyoruz.

Oktay Ekşi

İstanbul

Osman Korutürk

İstanbul

Mehmet Ali Ediboğlu

Hatay

Ali Haydar Öner

Isparta

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyona 5 Şubat 2014 tarihli toplantısı gündeminin 1'inci sırasında yer alan "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasansı'na" aşağıdaki gerekçelerle muhalifiz.

1. Onaylanması istenen anlaşma ile Türkiye tahmin dahi edilemeyen ekonomik, siyasi ve sosyal taahhütler altına sokulmaktadır.

2. Anlaşma tamamen tek taraflı olarak AB'ye çıkar sağlamaktadır.

3. AB bu anlaşma sonucu Türkiye'nin katlanacağı ekonomik maliyete somut olarak ne kadar bir katkıda bulunacağı konusunda herhangi bir taahhütte bulunmamaktadır.

4. Dışişleri ve İçişleri Bakanlıklarımız bu anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile ülkemize iade edilecek düzensiz göçmen sayısı ve bunların kaçının menşe ülkelere iade edilebileceği hakkında inandırıcı bilgi verememişlerdir.

5. Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra AB ülkelerinden ciddi bir düzensiz göçmen iadesi ile karşılaşacağımız, bunların tamamına yakının ülkemizde kalacağı anlaşılmakta olup bunun ekonomimize büyük bir külfet getireceği ortadadır.

6. Sonuçta Türkiye bu anlaşmanın uygulanması ile bir "depo ülke" konumuna gelecektir.

7. Anlaşmanın teknik ayrıntıları incelendiğinde uygulamada AB'ye avantaj sağlayacak, Türkiye için külfet getirecek hükümlerin bulunduğu görülmektedir.

8. Bu anlaşmanın onayına ve uygulanmasına bağlanan vize muafiyeti sağlanması konusunda AB tatmin edici bir taahhütte bulunmamakta, AB için bağlayıcılığı olan bir teminat vermemektedir. Ne meşruhatlı Yol Haritasında (Road Map) ne de "First Meeting of the EU-Turkey Visa Liberalisation Dialogue Agreed Minutes" belgelerinde böyle bağlayıcı bir taahhüt yoktur.

9. Batı Balkan ülkeleri ile yapılan aynı anlaşmalarda AB'nin uyguladığı yol haritası ve yöntem ile onaya sunulan anlaşma ve vize muafiyeti müzakerelerinin paralellik arz ettiği beyanları gerçeklerle bağdaşmamaktadır. Söz konusu ülkelerin (Sırbistan, Makedonya, Arnavutluk, Kosova vb.) doğusunda AB üyesi Yunanistan ve Bulgaristan bulunmakta, düzensiz göçmenler bu iki AB üyesi ülkeden söz konusu ülkelere transit geçmektedir. Geri kabul söz konusu olduğunda herhangi bir sorunla karşılaşmayacaklardır.

10. Türkiye üzerinden AB ülkelerine transit geçen düzensiz göçmenlerin menşe ülkelerinin çoğunluğu ile Türkiye'nin geri kabul anlaşması yoktur. AB'nin iade ettiği düzensiz göçmenler yukarıda da belirttiğimiz gibi ülkemizde kalacaklardır.

11. Üç yıllık hazırlık döneminde özellikle sınır güvenliği konusunda alınacak önlemlerle düzensiz göçmen akımının büyük ölçüde durdurulacağı yaklaşımı da geçerli değildir. Türkiye'nin doğu ve güney sınırlarının coğrafi şartları, komşu ülkelerin siyasi ve güvenlik sorunları dikkate alındığında üç yılda radikal iyileşmelerin olamayacağı açıktır. Kaldı ki AB bu alanlarda ortaya çıkacak harcamalara katkı konusunda inanılır bir taahhülle bulunmamaktadır.

Sonuç; Yukarıda sadece ana hatları ile değindiğimiz hususlar dikkate alındığında bu anlaşma AB ülkelerinin ciddi bir sorununu çözmekte, çözümün maliyetini de Türkiye'ye yüklemektedir. Bu anlaşmanın kabulü ve uygulanması karşılığında vaat edilen vize muafiyeti konusunda AB kesin bir taahhüt altına girmemekte, Türkiye-AB ilişkilerinde sıkça rastladığımız verilen sözlerin ve taahhütlerin yerine getirilmemesine imkân sağlayan bütün kapıları açık tutmaktadır.

Tunca Toskay

Antalya

Yıldırım Tuğrul Türkeş

Ankara

MUHALEFET ŞERHİ

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Bakanlar Kurulu'nca kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı"na aşağıda açıkça dayandığım ve ifade ettiğim gerekçelerle karşı çıkmaktayız.

Avrupa Birliği'nin, dış göç politikalarının ilk dönemlerinde etkisini hissettiren "insan hakları" perspektifinden ayrılarak, güvenlik odaklı yaklaşımı benimsemesinin sonuçları, AB'ye komşu ülkelerde de etkisini hissettirmiş ve AB sınırlarında her gün bir tekrarı yaşanan trajedilere zemin hazırlamıştır. Avrupa Birliği politikalarında göç ve iltica konularının son yıllardaki bu değişimi ile göç politikalarının "harici boyutu" kavramı daha fazla vurgulanır olmuştur. AB'ye yönelik göçün kontrol edilmesinde üçüncü ülkelere sorumluluk yükleyerek bir anlamda "sınır kontrolünü sınırların ötesine taşımak" hedeflenmektedir.

Söz konusu harici boyut, Avrupa Birliği'nin üçüncü ülkeler ile gerçekleştireceği bilgi alışverişi ve mekanizmaların kurulması olabileceği gibi ikili ya da çok taraflı anlaşmalar müzakere edilmesini ve imzalanmasını da kapsamaktadır. Geri kabul anlaşmaları da bu kapsamda değerlendirilmektedir. Geri kabul anlaşmaları, temel olarak, bir ülkenin, ülkesinde kalma şartlarını taşımayan ya da bu şartları kaybetmiş olan 3. ülke vatandaşlarını, vatandaşı oldukları ülkeye gönderilmelerini düzenlemektedir.

Daha açık bir ifade ile geri kabul anlaşmaları, ülkeye düzensiz yollardan giriş yapmış, yani pasaport, gerekli ise vize ya da benzeri seyahat dokümanları olmaksızın ve genellikle yasa ile belirlenmiş gümrük kapıları ile diğer giriş noktalarından sayılmayan yerlerden ülkeye girmiş ve halen ülkede bulunan kişiler ile giriş sırasında bu şartları yerine getirmiş olsa da, vize süresinin bitmesi veya bunun gibi nedenlerle artık bu şartları taşımayan kişilerin vatandaşı oldukları ülkelere gönderilmelerine yönelik anlaşmalardır. Ancak bu anlaşma ve metinlerin konu kısmında insanlar yer almaktadır, bu nedenle elbette konunun insan hakları hukukuna bakan, insanî bir yönü vardır ve bu nedenle önemle üzerinde odaklanmak gerekir.

Geri Kabul Anlaşması'nın ve muhtemel uygulamalarının insan hakları açısından kimi problemleri noktaları bulunmaktadır. Birincisi, Türkiye tarafından geri kabul edilen, mülteci statüsü ya da "geçici sığınma" statüsü almaya uygun olduğu halde sınır dışı edilmesi ya da keyfi gözaltına maruz kalması olası üçüncü ülke uyruklulara yapılacak muameleye ilişkin **temel insan hakları koruma mekanizmalarının eksikliğidir**. İkincisi, yakalanan ve geri kabulle karşı karşıya kalan düzensiz göçmenlere ilişkin muamelenin uluslararası yükümlülüklerle aykırı hareketi ve korunma taleplerinin incelemesi hususunda **AB üyesi yetkililerine verilen geniş takdir alanıdır. Üçüncüsü ise; anlaşma taslağının uygulanmasının üzerinde şeffaflık, izleme ve hesap verilebilirlik eksikliğinin bulunmasıdır**.

Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) yaptığı açıklamaya göre 2013 yılında 2360 göçmen sınırları geçmeye çalışırken hayatını kaybetmiştir. Devletlerin sınırlarda göçmenlere karşı aldığı önlemlere her gün yeni biri eklenmektedir. Sınırlarda artan ölümler, devletlerin aldığı bu önlemlerle yakından ilgilidir. Sınırlara tel örgü ve duvar çeken devletler göçmenleri daha büyük riskler alarak yola çıkmaya zorlamaktadır. Devletlerin düzensiz göç hareketlerini kontrol etmeye çalışırken aldıkları bu "önlemler", savaş, çatışma, zulüm, insan hakları ihlali gibi nedenlerle ülkelerinden kaçmak zorunda kalan mültecileri de olumsuz etkilemektedir.

Uluslararası Af Örgütü'nün içinde Türkiye'den de sınır dışı edilenlerin konu edildiği geri kabul anlaşmaları ile değişik ülkelerden Suriye'ye sınır dışı edilen insanların Suriye hapishanelerindeki çok kötü akıbetlerine yönelik somut, **kişiler bazlı** raporları açıklanmıştır. Türkiye tarafından 2002-2013 yılları arasında kaçtıkları Suriye rejimine geri teslim edilen 2.675 kişi olduğu bizzat İçişleri Bakanlığı tarafından belirtilmektedir.

Geri Kabul Anlaşmasına konu olan kişiler, tüm bu aşılması zor engelleri aşarak bir insani korumaya kavuşacağını düşünen, bunun için yolculuğunun başında ölümü göze alan, ancak derdini dinlemeye yönelik hiçbir cılız çabaya dahi rastlamadan geri gönderilmek istenen kişilerdir.

Tüm bu nedenlerle Türkiye'nin, vatandaşları lehine vize serbestisi çabasında bulunurken bunun karşılığında, Avrupa'nın sınırlarına ulaşmış ve belki de uluslararası hukuktan kaynaklanan hakların arayışında olan 3. ülke vatandaşlarını, onları kaçmış oldukları ülkeye teslim etmeyi taahhüt eden bir geri kabul anlaşmasını aynı masada konuşması kanaatimizce etik değildir. Bu durum ister istemez bir hizmet ve mal değiş tokuşu olarak algılanacaktır. Meselenin bu şekilde ve böylesi bir zeminde ele alınması en azından insan hakları ve insan onuru ile bağdaşmamaktadır. Vizesiz, serbest dolaşımın sağlanabilmesi için Geri Kabul Anlaşmaları adı altında insan hayatını tehlikeye atan taahhütler altına girmek, nitelikli bir dış politika değildir.

Siyasi, ekonomik ve sosyal anlamda güçlü bir ülke olmayı hedefleyen Türkiye, serbest dolaşım hakkı elde etmede başka insanların hayatlarını hiçe sayan Geri Kabul Anlaşmaları imzalamak zorunda değildir. Bu haliyle Türkiye kamuoyunun da bu vizesiz seyahatin bedelleri hakkında yeterince bilgilendirilmemesi manidardır.

Günümüzdeki en popüler göç kontrolü önlemlerinden olan geri kabul anlaşmaları, insan hakları ve insan onuru çerçevesinde değerlendirildiğinde, hedef ülkelerin sorumluluklarını başka ülkelere yüklemeye çalıştığı ve ciddi insan hakları ihlallerine sebep verecek zincirleme sınırdışı mekanizmaları kurma potansiyeline sahiptir.

Türkiye üzerinden Avrupa'ya ulaşan kişilerin geldikleri ülkelere bakıldığında, Suriye, Afganistan, Irak, İran, Somali gibi savaş ve insan hakları ihlallerinin yoğun yaşandığı ülkelerin başta geldiği görülmektedir. Geçmiş ve mevcut uygulamalar, bu kişilerin vardıkları Avrupa ülkelerinde korunma ihtiyaçlarını yetkili makamlara iletme imkanı bulamadan ikili geri kabul protokolleri veya yasadışı geri atma metodları ile Türkiye'ye gönderildiklerini göstermektedir.

Sağlıklı bir sığınma prosedürü olmayan Türkiye'nin geri kabul anlaşması ile uluslararası korumaya ihtiyaç duyup duymadığına bakılmaksızın göçmenleri ülkelere geri gönderme konusunda soyunduğu hevesli taşeronluk, uluslararası insanlık trajedisine katkıda bulunmak anlamına gelecektir. Gerek Türkiye'de gerekse de Avrupa Birliği'nde ulusal güvenlik ve maliyet noktaları öne çıkarılarak yürütülen tartışmalar, düzensiz göçmenlerin insan haklarından soyutlandığı, yabancı düşmanlığını destekleyen ve her alanda ayrımcılığı körükleyen bir algı inşasına da neden olacaktır. Türkiye ve Avrupa Birliği arasında düzensiz göçün kontrolü alanında devam eden müzakerelerde ve kamuoyunda gerçekleşen tartışmalarda tartışılan konunun "insana" ilişkin olduğu görmezden gelinmektedir.

Göçmenlerin sayılara indirgenmesiyle yapılan maliyet hesapları, göçün yarattığı ulusal güvenlik tehlikesi iddiaları ve insan hayatları üzerinden politik kazanç sağlayarak, tarafların pazarlıklarda "elini kuvvetlendirme" çabaları demokrasi ve evrensel insan hakları ilkeleriyle bağdaştırılamaz. Zira Türkiye'deki yetkililerin geri kabul anlaşmasını iç kamuoyuna "AB ile vizelerin kaldırılması" olarak lanse etmeleri, AB'nin de, bu anlaşmanın göçmenlerden "ucuza kurtulma yolu" olduğunu kendi kamuoyu ile paylaşmakta sakınca görmemesi, "insan hakları"nın, gerek dış politik pazarlıklarda ve gerekse iç politikada iktidar yarışına kurban edilme çabasının görünür bir kanıtı niteliğindedir.

Türkiye'nin, yeni iltica politikasını şekillendirirken, insan haklarını ve iltica hakkını göz önünde bulundurması ve sivil toplum örgütlerinin bu sürece dâhil olarak sürece etkide bulunması büyük önem taşımaktadır. 1951 tarihli “Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Cenevre Sözleşmesi”, mülteci hakları alanındaki mevcut en önemli uluslararası belgedir. Birçok eksikliğine rağmen sözleşme mültecilerin korunması ile ilgili en önemli hukuki metin niteliğindedir.

2. Dünya Savaşı sonrasında hazırlanan belge, savaşın Avrupa'da yarattığı mülteci krizine çözüm olarak oluşturuldu. Sadece 1951 öncesindeki olaylar için geçerli olan sözleşmede, Avrupa coğrafi sınırlaması da yer aldı. Ancak, ihtiyaçları karşılamadığı görülünce, 1967 yılında yenilendi. Sözleşmedeki coğrafi kısıtlama ortadan kaldırıldı. Böylece devletlerin, kendilerine sığınan mültecilere koruma sağlamasının temel belgesi oldu. Fakat 1951 sözleşmesinin hazırlanmasında rol oynayan Türkiye, 1967 belgesini de coğrafi çekince koyarak imzaladı. Böylece Türkiye, sadece Avrupa'dan gelenlere mültecilik statüsü tanyacağını beyan etti. Oysa resmi rakamlara göre son altmış yılda, Avrupa'dan Türkiye'ye sadece 45 kişi gelerek mülteci oldu. Buna karşın Türkiye'nin doğu ve güneyinden gelen yaklaşık 20 bin kişi (Suriye'deki savaştan kaçarak sığınanlar hariç), başka bir ülkeye gitmek ve mültecilik statüsü alabilmek için beklemektedir.

Bununla birlikte; Türkiye'de halen bir Mülteci Yasası yoktur. Sivil bir kurum yoktur. Bütün işler polis tarafından yürütülüyor. Türkiye'nin öncelikli olarak bu konudaki sorumluluklarını yerine getirmesi gerekiyor. Bu sorun ancak tekneler batıp birileri öldüğü zaman ya da Suriye gibi yığımsal göçler yaşandığında gündeme geliyor. Oysa ki sürekli olarak böyle bir sorun bulunmaktadır. İnsan hakları standartlarına ve hukukuna uygun bir yasal altyapının oluşturulması şarttır.

Sonuç olarak önemle üzerinde durulması gereken husus; bireylerin serbest dolaşım hakkı gibi ülkelerin sosyal, ekonomik ve toplumsal zenginliğe katkı sağlayan önemli bir kazanımın, geri kabul anlaşmalarına konu olan düzensiz göçmenlerin, sığınmacıların ve mültecilerin başta yaşam hakkı olmak üzere temel insan haklarının ihlali pahasına elde edilemeyeceği ve pazarlık konusuna dönüştürülemeyeceğidir.

Günümüzde göçün dünyada büyük bir sorun haline gelmesine neden olan etkenler; ekonomik yoksulluk, otoriter ve baskıcı rejimler, etnik ve inançsal kısıtlılık, cinsiyet eğilimleri önündeki engeller, devletlerin vatandaşlarının can güvenliğini sağlayamaması, siyasi çalkantılar ve şiddet eylemleri olarak sıralanabilir. Bu durumdaki insanlar, daha iyi bir yaşam arzusuyla ya da en azından hayatını idame ettirebilmek amacıyla göç edebilmektedirler.

Her toplumun ve bireylerin devletten beklentisi; ekonomik anlamda kuvvetli bir bütçe, geniş kapsamlı demokrasi ve özgürlükler ile adil bir yargı sistemidir. Dolayısıyla bireylerin göç etmelerinde bu hususlar önemli rol oynamaktadır.

Günümüz sosyal yaşamı içinde gelişmiş demokrasiler, gelişmiş ekonomiler, kısaca “gelişmiş ülkeler” kavramını ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda göç hareketlerinin yönünü “gelişmiş ülkeler” olarak göstermek pek de yanlış olmayacaktır.

Göçmenlerin Avrupa içlerine yerleştirilip zenginliğe ortak edilmesi yerine, sosyal bir korku haline getirilmesi, onların ötekileştirilmesiyle sonuçlanacaktır.

Bütün bu değerlendirmeler doğrultusunda, Türkiye ile AB arasında imzalanan ve TBMM'de onaylanması teklif edilen bu anlaşmaya muhalefet ettiğimi belirtmek isterim.

Erol Dora

Mardin

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AVRUPA BİRLİĞİ ARASINDA İZİNSİZ İKAMET EDEN KİŞİLERİN GERİ KABULÜNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 16 Aralık 2013 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AVRUPA BİRLİĞİ ARASINDA İZİNSİZ İKAMET EDEN KİŞİLERİN GERİ KABULÜNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

E. İşler

Avrupa Birliği Bakanı

M. Çavuşoğlu

Çevre ve Şehircilik Bakanı

İ. Güllüce

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

Ö. Çelik

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

B. Bozdağ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

F. Işık

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

A. Ç. Kılıç

İçişleri Bakanı

E. Ala

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

L. Elvan

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

A. İslam

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

N. Zeybekci

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

N. Avcı

Sağlık Bakanı

M. Müezzinoğlu

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İLE
AVRUPA BİRLİĞİ ARASINDA
İZİNSİZ İKAMET EDEN KİŞİLERİN GERİ KABULÜNE İLİŞKİN
ANLAŞMA

YÜKSEK AKİT TARAFLAR olan,

Bundan sonra “Birlik” olarak anılacak AVRUPA BİRLİĞİ,

ve

Bundan sonra “Türkiye” olarak anılacak TÜRKİYE CUMHURİYETİ,

Yasadışı güçle daha etkin mücadele etmek için işbirliklerini güçlendirmeye KARARLI OLARAK,

Bu Anlaşma vasıtasıyla ve karşılıklı temelinde, Türkiye veya Avrupa Birliği Üye Devletleri’nden birinin topraklarına giriş, burada bulunma ya da ikamet etme koşullarını sağlamayan veya artık sağlamayan kişilerin kimliklerinin tespiti ile emniyetli ve düzenli bir şekilde geri dönüşleri için süratli ve etkin usuller geliştirmeyi ve söz konusu kişilerin transit geçişlerini işbirliği ruhu içinde kolaylaştırmayı ARZULAYARAK,

Bu Anlaşmanın, Türkiye, Birlik ve Üye Devletlerinin uluslararası hukuktan, özellikle de 4 Kasım 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve 28 Temmuz 1951 tarihli Mültecilerin Statüsüne Dair Sözleşmeden doğan hak, yükümlülük ve sorumluluklarına hâlel getirmeyeceğini VURGULAYARAK,

Bu Anlaşmanın, Avrupa Birliğinin kendi yasal araçlarına şart koşulduğu üzere, Üye Devletlerde dönüş usullerine tabi olan veya bu devletlere iltica başvurusunda bulunmuş kişilerin haklarına ve usulü garantilerine hâlel getirmeyeceğini VURGULAYARAK,

Bu Anlaşmanın, Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Türkiye arasında Ortaklık kuran 12 Eylül 1963 tarihli Anlaşmanın hükümlerine, ek protokollerine, ilgili Ortaklık Konseyinin kararlarının yanı sıra, Avrupa Birliği Adalet Divanının ilgili içtihadına hâlel getirmeyeceğini VURGULAYARAK,

Üçüncü ülke vatandaşlarının statüleriyle ilgili 2003/109/AK sayılı Konsey Direktifi şartları altında uzun dönem ikamet izni sahibi olan kişilerin Direktifin 12. maddesi kapsamında sınır dışı edilmeye karşı güçlendirilmiş korumadan faydalandıklarını VURGULAYARAK,

Bu Anlaşmanın, ortak sorumluluk, dayanışma, Türkiye ve Birlik arasındaki göç akımlarının yönetiminde eşit ortaklık ilkelerine dayandığını ve bu bağlamda Birliğin, Türkiye’yi bu Anlaşmanın uygulanmasında desteklemek için mali kaynaklar sağlamaya hazır olduğunu VURGULAYARAK,

Bu Anlaşmanın, Avrupa Birliğinin işleyişine dair Anlaşmanın Üçüncü kısmının V. Başlığının kapsamına giren hükümlerinin, Avrupa Birliği Antlaşmasına ve Avrupa Birliğinin işleyişine dair Anlaşmaya Ek, Birleşik Krallık ve İrlanda'nın Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanlarına ilişkin pozisyonları üzerine Protokol uyarınca, kendileri talep etmedikçe, Birleşik Krallık ve İrlanda için geçerli olmayacağını DİKKATE ALARAK,

Bu Anlaşmanın, Avrupa Birliğinin işleyişine dair Anlaşmanın Üçüncü kısmının V. Başlığının kapsamına giren hükümlerinin, Avrupa Birliği Antlaşmasına ve Avrupa Birliğinin işleyişine dair Anlaşmaya Ek, Danimarka'nın pozisyonu üzerine Protokol uyarınca, Danimarka Krallığı için geçerli olmayacağını DİKKATE ALARAK,

AŞAĞIDAKİ MADDELER ÜZERİNDE MUTABIK KALMIŞLARDIR:

MADDE 1

Tanımlar

Bu Anlaşmanın amaçları bakımından:

- (a) "Akit Taraflar", Türkiye ve Birlik anlamına gelir;
- (b) "Türk Vatandaşı", Türkiye mevzuatı uyarınca Türk vatandaşlığını taşıyan herhangi bir kişi anlamına gelir;
- (c) "Üye Devlet Vatandaşı", Avrupa Birliği'nin bir Üye Devletinin vatandaşlığını taşıyan herhangi bir kişi anlamına gelir;
- (d) "Üye Devlet", Danimarka Krallığı dışında kalan tüm Avrupa Birliği Üye Devletleri anlamına gelir;
- (e) "Üçüncü Ülke Vatandaşı", Türkiye veya herhangi bir Üye Devlet vatandaşlığı dışında bir vatandaşlık taşıyan herhangi bir kişi anlamına gelir;
- (f) "Vatansız kişi" herhangi bir ülke vatandaşlığı taşımayan herhangi bir kişi anlamına gelir;

- (g) "İkamet izni", Türkiye veya Üye Devletlerden biri tarafından düzenlenmiş olan ve bir şahsa söz konusu devletin topraklarında ikamet hakkı tanıyan her tür izin anlamına gelir. Bu, bir iltica başvurusu veya bir ikamet izni başvurusu süreciyle bağlantılı olarak ülkede kalmak için olan geçici izinleri kapsamaz;
- (h) "Vize", Türkiye veya Üye Devletlerden biri tarafından topraklarına giriş veya topraklarından transit geçiş için gereken verilmiş bir yetki veya alınmış bir karar anlamına gelir. Bu, havaalanı transit geçiş vizesini kapsamaz;
- (i) "Talep Eden Devlet", bu Anlaşma'nın 8. Maddesi uyarınca geri kabul veya 15. maddesi uyarınca transit geçiş başvurusunda bulunan (Türkiye veya herhangi bir Üye Devlet) devlet anlamına gelir;
- (j) "Talepte Bulunulan Devlet", bu Anlaşma'nın 8. Maddesi uyarınca geri kabul başvurusunda veya 15. maddesi uyarınca transit geçiş başvurusunda bulunulan (Türkiye veya herhangi bir Üye Devlet) devlet anlamına gelir;
- (k) "Yetkili Makam", Türkiye veya Üye Devletlerden birinin Anlaşmanın 20(1) (a) Maddesi uyarınca uygulama protokolünde belirlendiği gibi uygulanması hususunda yetkilendirilmiş herhangi bir yerel makamı anlamına gelir;
- (l) "İzinsiz ikamet eden kişi", yerel mevzuatta belirtilen ilgili usul uyarınca, Türkiye Cumhuriyetine veya Üye Devletlerden birine girme, buralarda bulunma ya da ikamet etme şartlarını taşımayan veya artık taşımayan kişiler anlamına gelir;
- (m) "Transit geçiş", üçüncü ülke vatandaşlarının ya da vatansız kişilerin Talep Eden Devlet sınırlarından önceki ülkeye seyahat ederken Talepte Bulunulan Devletin sınırlarından geçişleri anlamına gelir;
- (n) "Geri kabul", bu Anlaşmanın hükümleri uyarınca, Talep Eden Devlete yasadışı giriş yaparken, yasadışı orada bulunurken veya ikamet ederken yakalanan kişilerin (Talepte Bulunulan Devlet vatandaşları, üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişiler) Talep Eden Devlet tarafından transferi ve Talepte Bulunulan Devlet tarafından kabulü anlamına gelir;
- (o) "Sınır Geçiş Noktası", Türkiye'nin veya Üye Devletlerin kendi Devlet sınırlarından geçişin amacına uygun olarak belirledikleri herhangi bir nokta anlamına gelir;
- (p) Talep Eden Devletin "Sınır bölgesi", Talep Eden Devlet ile Talepte Bulunulan Devlet arasında sınır paylaşılıyor olsa da olmasa da, Talep Eden Devletin dış sınırından 20 kilometre kadar içeri uzanan kendi toprakları içindeki alanın yanı sıra, Talep Eden Devletin gümrük bölgelerini ve uluslararası havaalanları ile deniz limanları anlamına gelir.

MADDE 2

Kapsam

1. Bu Anlaşmanın hükümleri, Türkiye veya Avrupa Birliğine Üye Devletlerden birinin topraklarına girme, burada bulunma veya ikamet etme şartlarını taşımayan veya artık taşımayan kişiler için geçerlidir.
2. Bu maddenin 1. Paragrafı da dahil olmak üzere bu Anlaşmanın uygulanması 18. Maddede sıralanan araçlara hâlel getirmeyecektir.
3. Bu kişilerin Talepte Bulunulan Devlete geri kabulleri için gerekli koşullar 4. ve 6. maddelerde öngörüldüğü şekilde 3 No.lu Ekte sıralanan belgelerle sağlanmadığı takdirde bu Anlaşma, 4. ve 6. Maddelerde atıfta bulunulduğu üzere Talepte Bulunulan Devletin topraklarını Talep Eden Devletin yetkili makamlarının bu şahıslar hakkında bilgi edinmesinden beş yılı aşan bir süre önce terk etmiş üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişiler için geçerli olmayacaktır.

BÖLÜM I

TÜRKİYE'NİN GERİ KABUL YÜKÜMLÜLÜKLERİ

MADDE 3

Kendi vatandaşlarının geri kabulü

1. Türkiye, bir Üye Devletin başvurusu üzerine, söz konusu Üye Devletin veya Avrupa Birliğinin kanunlarına göre Talep Eden Üye Devletin ülkesine girme, ülkesinde bulunma veya ikamet etmeye ilişkin yürürlükte olan koşulları sağlamayan veya artık sağlamayan tüm kişileri, 9. Madde uyarınca Türkiye vatandaşı olduğunun kanıtlanması şartıyla söz konusu Üye Devlet tarafından bu Anlaşmada öngörülen işlemler dışında başka herhangi bir işlemin yerine getirilmesine gerek kalmaksızın geri kabul eder.
2. Türkiye ayrıca aşağıdaki kişileri de geri kabul eder:
 - Talep eden Üye Devlette bağımsız bir ikamet hakkına sahip olmamaları veya söz konusu çocukların yasal vasisi olan diğer ebeveynin söz konusu bağımsız ikamet hakkına sahip olmaması durumunda, doğum yerlerine veya vatandaşlığına bakılmaksızın bu Maddenin 1. Paragrafında bahsi geçen kişilerin reşit olmayan bekar çocukları;

- Talep Eden Devlette bağımsız bir ikamet hakkına sahip olmaları durumunda ve Türkiye tarafından söz konusu evliliğin kendi yerel mevzuatı uyarınca yasal olarak tanınmadığının belirtilmediği durumda, Türkiye topraklarına giriş ve bu topraklarda kalma hakkına sahip olmaları şartıyla, bu Maddenin 1. Paragrafında belirtilen kişilerin bir başka ülke vatandaşlığına sahip eşleri.
3. Türkiye, bir Üye Devletin topraklarına girdikten sonra Türk mevzuatına uygun olarak Türk vatandaşlığından mahrum bırakılmış veya feragat etmiş kişileri de söz konusu Üye Devlet tarafından kendilerine en azından vatandaşlığa kabul edilmeleri vaat edilmiş ise geri kabul edecektir.
4. Türkiye geri kabul başvurusuna olumlu bir yanıt verdikten veya uygun olduğu hallerde 11(2). Maddede ortaya konan mülletin aşılmasından sonra, Türkiye'nin yetkili konsolosluk ofisi, geri kabul edilecek kişinin iradesine bakmaksızın, kişinin geri dönüşü için gerekli seyahat belgelerini üç ay geçerliliğe sahip olacak şekilde ve üç iş günü içinde düzenleyecektir. Bir Üye Devlette Türkiye'nin konsolosluk ofisi yok ise veya Türkiye seyahat belgesini üç iş günü içinde düzenlenmiş ise, geri kabul başvurusuna verilen yanıt ilgili kişinin geri kabulü için gerekli seyahat belgesi olarak kabul edilecektir.
5. Söz konusu kişi hukuki veya fiili sebeplerle başlangıçta düzenlenen seyahat belgelerinin geçerlilik süresi içinde transfer edilememişse, Türkiye'nin yetkili konsolosluk ofisi üç iş günü içinde aynı geçerlilik süresine haiz yeni seyahat belgeleri düzenleyecektir. Bir Üye Devlette Türkiye'nin konsolosluk ofisi yok ise veya Türkiye seyahat belgesini üç iş günü içinde düzenlenmemiş ise, geri kabul başvurusuna verilen yanıt ilgili kişinin geri kabulü için gerekli seyahat belgesi olarak kabul edilecektir.

MADDE 4

Üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin geri kabulü

1. Türkiye bir Üye Devletin başvurusu üzerine, Talep Eden Üye Devletin ülkesine girme, ülkesinde bulunma veya ikamet etmeye ilişkin yürürlükte olan koşulları sağlamayan veya artık sağlamayan tüm üçüncü ülke vatandaşlarını veya vatansız kişileri, 10. Madde uyarınca söz konusu kişilerin aşağıda belirtilen durumlarının kanıtlanması şartıyla, söz konusu Üye Devlet tarafından bu Anlaşmada öngörülen işlemler dışında başka herhangi bir işlemin yerine getirilmesine gerek kalmaksızın geri kabul edecektir.
- (a) Bu kişiler geri kabul başvurusunun ibrazı esnasında Türkiye topraklarından bir Üye Devletin topraklarına doğrudan giriş için Türkiye tarafından düzenlenmiş geçerli bir vizeye sahip ise,
- (b) Türkiye tarafından düzenlenmiş bir ikamet iznine sahip ise veya
- (c) Türkiye topraklarında kaldıktan veya transit geçiş yaptıktan sonra Üye Devletlerin ülkesine yasadışı ve doğrudan giriş yapmış ise.
2. Bu Anlaşmanın 1. Paragrafındaki geri kabul yükümlülüğü aşağıdaki durumlarda geçerli değildir:
- (a) üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişi sadece Türkiye'nin bir uluslararası havalimanının aktarma sahasından geçmiş ise; veya

- (b) Talep Eden Üye Devlet, üçüncü ülke vatandaşına veya vatansız kişiye, kişi kendi topraklarına girmeden önce veya girdikten sonra Talep Eden Üye Devlet topraklarına giriş için kullanılan bir vize veya ikamet izni düzenlemiş ise ve söz konusu kişi Türkiye tarafından düzenlenmiş daha uzun geçerlilik süresine haiz bir vizeye veya ikamet iznine sahip değil ise veya
- (c) üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişi, Talep eden Üye Devletin ülkesine vizesiz giriş imkanına sahip ise.

3. Türkiye geri kabul başvurusuna olumlu bir yanıt verdikten veya uygun olduğu hallerde 11(2). Maddede ortaya konan mühletin aşılmasından sonra, Türk yetkililer şayet gerekli ise, geri kabulü onaylanmış kişinin kendi topraklarına geri dönüşü için gereken "yabancılar için acil seyahat belgesini" en az üç ay geçerliliğe sahip olacak şekilde ve üç iş günü içinde düzenleyecektir. Bir Üye Devlette Türkiye'nin konsolosluk ofisi yok ise veya Türkiye seyahat belgesini üç iş günü içinde düzenlememiş ise, AB'nin standart sınır dışı etme amaçlı seyahat belgesinin kullanımının kabul edildiği varsayılacaktır.^[1]

4. Söz konusu kişi hukuki veya fiili sebeplerle başlangıçta düzenlenen "yabancılar için acil seyahat belgesinin" geçerlilik süresi içinde transfer edilememişse, Türk yetkililer üç iş günü içinde "yabancılar için acil seyahat belgesinin" geçerlilik süresini uzatacak veya, gerektiğinde, aynı geçerlilik süresine haiz yeni bir "yabancılar için acil seyahat belgesi" düzenleyecektir. Bir Üye Devlette Türkiye'nin konsolosluk ofisi yok ise veya Türkiye seyahat belgesini üç iş günü içinde düzenlememiş ise, AB'nin standart sınır dışı etme amaçlı seyahat belgesinin kullanımının kabul edildiği varsayılacaktır.^[2]

^[1] 30 Kasım 1994 tarihli AB Konseyi tavsiyesinde öngörülen biçime uygun olarak

^[2] Age.

BÖLÜM II

BİRLİĞİN GERİ KABULE İLİŞKİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

MADDE 5

Kendi vatandaşlarının geri kabulü

1. Bir Üye Devlet, Türkiye'nin topraklarına girme, topraklarında bulunma veya ikamet etmeye ilişkin yürürlükte olan koşulları sağlamayan veya artık sağlamayan tüm kişileri, 9. Madde uyarınca kişilerin söz konusu Üye Devletin vatandaşı olduğunun kanıtlanması şartıyla Türkiye tarafından bu Anlaşmada öngörülen işlemler dışında başka herhangi bir işlemin yerine getirilmesine gerek kalmaksızın Türkiye'nin başvurusu üzerine geri kabul edecektir.

2. Bir Üye Devlet ayrıca aşağıdaki kişileri de geri kabul edecektir:

- Türkiye'de Üye Devlette bağımsız bir ikamet hakkına sahip olmamaları veya söz konusu çocukların yasal vasisi olan diğer ebeveynin söz konusu bağımsız ikamet hakkına sahip olmaması durumunda, doğum yerlerine veya vatandaşlığına bakılmaksızın bu Maddenin 1. Paragrafında bahsi geçen kişilerin reşit olmayan bekar çocukları;

- Türkiye'de bağımsız bir ikamet hakkına sahip olmamaları durumunda ve Talepte Bulunulan Üye Devlet tarafından söz konusu evliliğin kendi yerel mevzuatı uyarınca yasal olarak tanınmadığının belirtilmediği durumda, Talepte Bulunulan Üye Devletin topraklarına giriş ve bu topraklarda kalma hakkına sahip olmaları şartıyla, bu Maddenin 1. Paragrafında belirtilen kişilerin bir başka ülke vatandaşlığına sahip eşleri.

3. Bir Üye Devlet, Türkiye topraklarına girdikten sonra söz konusu Üye Devletin mevzuatına uygun olarak mahrum bırakılmış veya feragat etmiş kişileri de, Türkiye tarafından kendilerine en azından vatandaşlığa kabul edilmeleri vaat edilmemiş ise, geri kabul edecektir.

4. Talepte Bulunulan Üye Devlet geri kabul başvurusuna olumlu bir yanıt verdikten veya uygun olduğu hallerde 11(2). Maddede ortaya konan mühletin aşılmasından sonra, Üye Devletin yetkili diplomatik misyonu veya konsolosluk ofisi, geri kabul edilecek kişinin iradesine bakmaksızın, kişinin geri dönüşü için gereken seyahat belgelerini üç ay geçerliliğe sahip olacak şekilde ve üç iş günü içinde düzenleyecektir. Bir Üye Devletin Türkiye'de diplomatik misyonu veya konsolosluk ofisi yok ise veya Talepte Bulunulan Üye Devlet seyahat belgesini üç iş günü içinde düzenlememiş ise, geri kabul başvurusuna verilen yanıt ilgili kişinin geri kabulü için gerekli seyahat belgesi olarak kabul edilecektir.

5. Söz konusu kişi hukuki veya fiili sebeplerle başlangıçta düzenlenen seyahat belgelerinin geçerlilik süresi içinde transfer edilememişse, söz konusu Üye Devletin yetkili diplomatik misyonu veya konsolosluk ofisi üç iş günü içinde aynı geçerlilik süresine haiz yeni seyahat belgesi düzenleyecektir. Üye Devletin Türkiye'de bir diplomatik misyonu veya konsolosluk ofisi yok ise veya Talepte Bulunulan Üye Devlet seyahat belgesini üç iş günü içinde düzenlememiş ise, geri kabul başvurusuna verilen yanıt ilgili kişinin geri kabulü için gerekli seyahat belgesi olarak kabul edilecektir.

MADDE 6

Üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin geri kabul edilmesi

1. Bir Üye Devlet, Türkiye topraklarına girme, topraklarında bulunma veya ikamet etmeye ilişkin yürürlükte olan koşulları sağlamayan veya artık sağlamayan tüm üçüncü ülke vatandaşlarını veya vatansız kişileri, 10. Madde uyarınca söz konusu kişilerin aşağıda belirtilen durumlarının kanıtlanması şartıyla Türkiye tarafından bu Anlaşmada öngörülen işlemler dışında başka herhangi bir işlemin yerine getirilmesine gerek kalmaksızın Türkiye'nin başvurusu üzerine geri kabul edecektir:

- (a) Eğer bu kişiler geri kabul başvurusunun ibrazı esnasında, Talepte Bulunulan Üye Devletin topraklarından doğrudan Türkiye topraklarına giriş yaparken Talepte Bulunulan Üye Devlet tarafından düzenlenmiş geçerli bir vizeye sahip ise veya
- (b) Talepte Bulunulan Üye Devlet tarafından düzenlenmiş bir ikamet iznine sahip ise veya
- (c) Talepte Bulunulan Üye Devletin topraklarında kaldıktan veya topraklarından transit geçiş yaptıktan sonra Türkiye topraklarına yasadışı ve doğrudan giriş yapmış ise.

2. Bu Anlaşmanın 1. Paragrafındaki geri kabul yükümlülüğü aşağıdaki durumlarda geçerli olmaz:

- (a) üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişi sadece Talepte Bulunulan Üye Devletin bir uluslararası havalimanının aktarma sahasından geçmiş ise veya
- (b) Türkiye, üçüncü ülke vatandaşına veya vatansız kişiye Türkiye topraklarına giriş için kişi tarafından kullanılmış bir vize veya ikamet iznini, topraklarına girmeden önce veya girdikten sonra düzenlemiş ise ve söz konusu kişi Talepte Bulunulan Üye Devlet tarafından düzenlenmiş daha uzun geçerlilik süresine haiz bir vizeye veya ikamet iznine sahip değil ise veya
- (c) üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişi, Türkiye topraklarına vizesiz giriş imkanına sahipse.

3. Bu Maddenin 1. Paragrafındaki geri kabul yükümlülüğü bir vize veya ikamet izni düzenlemiş Üye Devlet için geçerlidir. Eğer iki veya daha çok Üye Devlet bir vize veya ikamet izni düzenlemiş ise, 1. Paragraftaki geri kabul yükümlülüğü, daha uzun süreli geçerliliğe haiz olan belgeyi veya bir veya birkaçı zaten zaman aşımına uğramış ise hala geçerli olan belgeyi düzenlemiş olan Üye Devlet için geçerlidir. Eğer tüm belgeler zaman aşımına uğramış ise, 1. Paragraftaki geri kabul yükümlülüğü, zaman aşımı tarihi en yakın olan belgeyi düzenleyen Üye Devlet için geçerlidir. Eğer böyle bir belge ibraz edilemiyorsa, 1. Paragraftaki geri kabul yükümlülüğü, son çıkışın yapıldığı Üye Devlet için geçerlidir.

4. Üye Devlet geri kabul başvurusuna olumlu bir yanıt verdikten veya uygun olduğu hallerde 11(2). Maddede ortaya konan mühletin aşılmasından sonra, Üye Devlet yetkilileri, şayet gerekli ise, geri kabulü onaylanmış kişinin kendi topraklarına geri dönüşü için gerekli seyahat belgesini en az üç ay geçerliliğe sahip olacak şekilde ve üç iş günü içinde düzenleyecektir. Üye Devletin Türkiye'de bir diplomatik misyonu veya konsolosluk ofisi yok ise veya Üye Devlet seyahat belgesini üç iş günü içinde düzenlememiş ise, AB'nin standart sınır dışı etme amaçlı seyahat belgesinin kullanımının kabul edildiği varsayılacaktır.^[3]

5. Söz konusu kişi hukuki veya fiili sebeplerle başlangıçta düzenlenen seyahat belgesinin geçerlilik süresi içinde transfer edilememişse, Üye Devlet yetkilileri üç iş günü içinde seyahat belgesinin geçerlilik süresini uzatacak veya gerektiğinde, aynı geçerlilik süresine haiz yeni bir seyahat belgesi düzenleyecektir. Üye Devletin Türkiye'de bir diplomatik misyonu veya konsolosluk ofisi yok ise veya Üye Devlet seyahat belgesini üç iş günü içinde düzenlememiş ise, AB'nin standart sınır dışı etme amaçlı seyahat belgesinin kullanımının kabul edildiği varsayılacaktır.^[4]

^[3] Açe.

^[4] Açe.

BÖLÜM III

GERİ KABUL USULÜ

MADDE 7

İlkeler

1. Üye Devletler ve Türkiye Madde 4 ve 6’da belirtilen bir kişinin doğrudan menşee ülkesine dönüşünü sağlamak için her türlü çabayı sarf edecektir. Bu amaçla, bu Paragrafın uygulanma usulleri Madde 19(1)(b)’ye uygun olacak şekilde belirlenecektir. bu Paragrafın hükümleri bu Maddenin 4. Paragrafına uygun olacak şekilde hızlandırılmış prosedürün uygulanabilir olduğu durumlar için geçerli olmayacaktır.

2. Bu Maddenin 3. Paragrafı çerçevesinde, Madde 3 ve 6’da belirtilen zorunluluklardan birine dayanılarak geri kabul edilecek bir kişinin herhangi bir şekilde transferi, Talepte Bulunulan Devletin yetkili makamına bir geri kabul başvurusunun sunulmasını gerektirecektir.

3. Geri kabul edilecek kişinin geçerli bir seyahat belgesi veya kimlik kartı varsa ve üçüncü ülke vatandaşının veya vatansız kişilerin söz konusu olması durumunda Talepte Bulunulan Devletin topraklarına girmek amacıyla geçerli bir vizeye veya Talepte Bulunulan Devletin ikamet iznine sahipse, bu kişinin transferi Talep Eden Devletin bir geri kabul başvurusu yapmasına gerek kalmadan veya Talepte Bulunulan Devletin yetkili makamına Madde 12(1)’de belirtilen yazılı bildirimini yapmasına gerek olmadan gerçekleşecektir.

Önceki alt-paragraf, ilgili makamların geri kabulü yapılan kişilerin kimliklerini sınırdan doğrulama hakkına hanel getirmeyecektir.

4. Bu maddenin 3. Paragrafına hanel getirmeksizin, bir kişi Talep Eden Devletin sınır bölgesinde, Talepte Bulunulan Devletin topraklarından doğrudan gelerek sınırı yasal olmayan şekilde geçtikten sonra yakalanmışsa, Talep eden Devlet bu kişinin yakalanmasını müteakip üç iş günü içerisinde geri kabul başvurusunda bulunabilir. (“hızlandırılmış prosedür”).

MADDE 8

Geri Kabul Başvurusunun İçeriği

1. Geri kabul başvurusu mümkün olduğu ölçüde aşağıdaki bilgileri içermelidir:
 - (a) geri kabul edilecek kişiye ilişkin kimlik bilgileri (adı, soyadı, doğum tarihi ve mümkünse doğum yeri, son ikamet yeri vb.) ve geçerli olduğu durumda reşit olmayan evlenmemiş çocukların ve/veya eşlerin kimlik bilgileri;
 - (b) kendi vatandaşlarının söz konusu olması durumunda, sırasıyla Ek 1 ve 2’de ortaya konulduğu şekilde uyruğun kanıtı veya kesin olmayan karinelerinin sağlanacağı yolların göstergesi;
 - (c) üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişilerin söz konusu olması durumunda, sırasıyla Ek 3 ve 4’de belirtilen şekilde üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin geri kabul koşullarına ilişkin kanıtlar veya kesin olmayan karinelerin (Prima facie) sağlanacağı yolların göstergesi;
 - (d) geri kabul edilecek kişinin fotoğrafı.
2. Geri kabul başvurusu mümkün olduğu ölçüde aynı zamanda aşağıdaki bilgileri de içerecektir:
 - (a) ilgili kişinin beyana yönelik açık rızası olması koşuluyla, transferi yapılacak kişinin yardıma veya bakıma ihtiyaç duyabileceğini gösteren beyan;
 - (b) söz konusu birey transfer vakasıyla ilgili olarak gerekebilecek herhangi diğer bir koruma, güvenlik tedbiri veya kişinin sağlık durumuyla ilgili bilgi.
3. Madde 7(3)’e hâlel getirmeksizin, bütün geri kabul başvuruları yazılı olarak yapılacak ve söz konusu başvurularda bu Anlaşmaya Ek 5 olarak eklenmiş olan ortak form kullanılacaktır.
4. Bir geri kabul başvurusu, faks, e-posta gibi elektronik olanlar da dahil olmak üzere tüm iletişim yollarıyla yapılabilir.
5. Madde 11(2)’ye hâlel getirmeksizin, geri kabul başvurusuna yazılı yanıt verilecektir.

MADDE 9

Uyruğa İlişkin Kanıtlar

1. Madde 3 (1) ve Madde 5 (1)’e göre uyruğun kanıtlanması, özellikle bu Anlaşmanın Ek 1’inde belirtilen belgeler yoluyla gerçekleştirilebilir. Bu tür belgelerin sunulması durumunda, Üye Devletler veya Türkiye sırasıyla bu Anlaşmanın amacına uygun olarak uyruğu tanıyacaktırlar. Uyruğun kanıtlanması sahte belgeler yoluyla yapılamaz.

2. Madde 3 (1) ve 5 (1)'e göre uyruğun kesin olmayan karinesi (Prima facie) geçerlilik süreleri dolmuş olsa bile özellikle işbu Anlaşmanın Ek 2'sinde belirtilen belgeler yoluyla sağlanacaktır. Bu tür belgelerin sunulduğu durumda, bir soruşturmanın ardından ve Madde 11'de belirtilen zaman sınırlamaları içerisinde Talepte Bulunulan Devlet aksini göstermedikçe, Üye Devletler ve Türkiye bu anlaşmanın amacına uygun olarak uyruğun kanıtlanmış olduğunu sayacaklardır. Uyruğun kesin olmayan karinesi (Prima facie) sahte belgeler yoluyla sağlanamaz.

3. Bu Anlaşmanın Ek 1 ve 2'sinde belirtilen belgelerden hiçbiri sunulmuyorsa, geri kabul başvurusuna Talep Eden Devlet tarafından eklenen bir talep üzerine, Talepte Bulunulan Devletin ilgili yetkili diplomatik ve konsolosluk birimleri, geri kabul edilecek kişinin vatandaşlığının kanıtlanması için talepte bulunulan gündün itibaren en geç yedi iş günü içerisinde gecikme olmaksızın söz konusu kişi ile görüşmek için düzenlemeler yapacaklardır. Talep Eden Devletin, Talepte Bulunulan Devlette hiçbir diplomatik veya konsolosluk temsilciliğinin olmaması durumunda, Talepte Bulunulan Devlet, talebin alındığı gündün itibaren en geç yedi gün içerisinde, gecikme olmaksızın geri kabul edilecek olan kişinin ile görüşme için gerekli düzenlemeleri yapacaktır. Bu tip mülakatlar için olan usul bu Anlaşmanın Madde 20'sinde belirtilen uygulama Protokollerinde belirlenebilir.

MADDE 10

Üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişilere ilişkin kanıtlar

1. Madde 4(1) ve Madde 6(1)'de belirtilen üçüncü ülke vatandaşları ile vatansız kişilerin geri kabulüne ilişkin koşulların kanıtlanması, özellikle bu Anlaşmanın Ek 3'ünde yer alan delil vasıtaları yoluyla gerçekleştirilecektir. Geri kabule ilişkin şartların kanıtlama durumu sahte belgelerle gerçekleştirilemez.

2. Madde 4(1) ve Madde 6(1)'de belirtilen üçüncü ülke vatandaşları ile vatansız kişilerin geri kabulüne ilişkin koşulların kesin olmayan karinesi özellikle bu Anlaşmanın Ek 4'ünde yer alan deliller yoluyla gerçekleştirilecektir; söz konusu kanıtlama durumu sahte belgelerle gerçekleştirilemez. Bu tür kesin olmayan karinelerin sunulması halinde, Talepte Bulunulan Devlet aksini göstermedikçe bir soruşturmanın ardından ve Madde 11'de belirtilen zaman sınırlamaları içerisinde Üye Devletler ve Türkiye, şartları yerine getirilmiş sayacaklardır.

3. Kişinin ülke topraklarına girişi, burada bulunması veya ikametinin kanunsuzluğu, söz konusu kişinin içinde Talep Eden Devletin toprakları için gerekli olan vize veya diğer ikamet izninin bulunmadığı seyahat belgeleri ile belirlenecektir. Talep Eden Devlet tarafından, ilgili kişinin gerekli seyahat belgeleri, vize veya diğer ikamet izinlerinin bulunmadığının yazılı olarak ifade edilmesi de kişinin ülkeye girişinin, ülkede bulunmasının veya ikametinin kanunsuz olduğuna dair karine teşkil edecektir.

MADDE 11

Zaman Sınırlamaları

1. Geri kabul başvurusu Talep Eden Devletin yetkili makamının bir üçüncü ülke vatandaşının veya vatansız bir kişinin Talep Eden Devletin topraklarına girmek, o topraklarda bulunmak veya oturmak için yürürlükte olan koşulları artık yerine getirmedeği bilgisini elde etmesinden sonra azami altı aylık bir süre içerisinde Talepte Bulunan Devletin yetkili makamına sunulmalıdır.

Üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişi, Madde 4 ve 6'nın Madde 24 (3) uyarınca geçerli hale geldiği gündün önce Talep Eden Devletin ülkesine girmiş ise, bir önceki cümlede bahsi geçen zaman sınırlaması Madde 4 ve 6'nın geçerli hale geldiği günde işlemeye balar.

Başvurunun zamanında sunulmasının önünde hukuki veya fiili engellerin söz konusu olması durumunda, zaman sınırlaması Talep Eden Devletin isteği üzerine, sadece var olan engeller ortadan kaldırılana kadar uzatılır.

2. Bir geri kabul başvurusu aşağıdaki zaman sınırlamaları dahilinde yazılı olarak cevaplanmalıdır:

- eğer başvuru hızlandırılmış prosedürle yapılmış ise beş iş günü içerisinde (Madde 7(4));

- gecikme olmaksızın ve bir sonraki sürenin uygulanacağı Talep Eden Devletin ulusal mevzuatında ilk gözaltı süresinin daha az olduğu durumlar hariç olmak üzere diğer bütün durumlarda en fazla 25 takvim günü içerisinde. Başvuruya zamanında yanıt verilemesinin önünde hukuki veya fiili engellerin söz konusu olması durumunda, süre talep üzerine ve neden gösterilerek, Talep Eden Devletin ulusal mevzuatındaki azami gözaltı süresinin 60 gündün az veya 60 güne eşit olması durumu hariç olmak üzere, 60 takvim gününe kadar uzatılabilir.

Bu süre sınırlaması geri kabul başvurusunun alındığı tarih itibarıyla başlamaktadır. Bu süre sınırlaması zarfında herhangi bir yanıtın verilmemesi durumunda, transferin üzerinde anlaşmaya varılmış olduğu kabul edilir.

Bir geri kabul başvurusunun yanıtı, faks, e-posta gibi elektronik olanlar da dahil olmak üzere tüm iletişim yollarıyla yapılabilir.

3. Anlaşmaya varıldıktan sonra veya uygun olan hallerde, bu Maddenin 2. Paragrafında belirtilen sürenin sona ermesini müteakip, ilgili kişi üç ay içerisinde transfer edilir. Talep eden Devletin isteği üzerine, bu süre hukuki veya uygulamadan kaynaklanan engellerin aşılması için sarf edilen süre kadar uzatılabilir.

4. Bir geri kabul talebinin reddedilme nedenleri yazılı olarak verilir.

MADDE 12

Transfer ve Ulaşım Şekilleri

1. Madde 7(3)'e hâlel getirmeksizin, bir kişi geri gönderilmeden önce, Talep Eden Devletin yetkili makamları transfer tarihi, giriş noktası, olası refakatçiler ve transfere ilişkin diğer hususlardan Talepte Bulunulan Devleti yazılı olarak en az 48 saat önceden haberdar edecektir.
2. Ulaşım işlemi hava, kara veya deniz yoluyla gerçekleştirilebilir. Hava yoluyla iade Türkiye veya Üye Devletlerin ulusal hava yolu şirketlerinin kullanılmasıyla kısıtlanamaz ve tarifeli veya tarifersiz seferler kullanılarak gerçekleştirilebilir. Refakatçi ile gerçekleştirilen dönüşlerin söz konusu olduğu durumlarda, söz konusu refakatçiler, Türkiye veya herhangi bir Üye Devlet tarafından yetkilendirilmiş olmaları koşuluyla Talep Eden Devletin yetkili kişileri ile sınırlanmayacaktır.

MADDE 13

Hatalı Geri Kabul

Söz konusu kişinin transferinden itibaren üç ay içerisinde bu Anlaşmanın Madde 3 ve 6'sında belirtilen şartların yerine getirilmemiş olduğu tespit edilirse, Talep Eden Devlet, Talepte Bulunulan Devlet tarafından geri kabul edilen herhangi bir kişiyi geri alacaktır.

Bu gibi hallerde ve önceki Paragrafta atıfta bulunulduğu üzere söz konusu kişinin Talep Eden Devlet tarafından karşılanacak olan bütün ulaşım masrafları hariç olmak üzere, işbu Anlaşmanın usule ilişkin hükümleri gerekli değişikliklerin yapılması koşuluyla uygulanacak ve geri alınacak kişinin asıl kimliği ve uyuşmasına ilişkin mevcut tüm bilgiler verilecektir.

BÖLÜM IV

TRANSİT GEÇİŞ İŞLEMLERİ

MADDE 14

Transit ilkeleri

1. Üye Devletler ve Türkiye, üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin transit geçişini, bu kişilerin hedef ülkeye doğrudan gönderilemedikleri durumlarla sınırlamalıdır.
2. Üye Devletlerden biri tarafından talep edilmesi durumunda, kişilerin muhtemel diğer transit geçiş Devletlerindeki müteakip seyahatleri veya hedef Devlet tarafından geri kabul edilmeleri temin edilir ise, Türkiye üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin transit geçişine izin verecektir. Türkiye'nin benzer bir talepte bulunması durumunda ise bir Üye Devlet üçüncü ülke vatandaşlarının veya vatansız kişilerin transit geçişine izin verecektir.

3. Transit geçiş aşağıdaki koşullar altında Türkiye ve bir Üye Devlet tarafından reddedilebilir:

(a) üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişi ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşü nedeniyle hedef ülkede veya başka bir transit geçiş ülkesinde işkence, insanlık dışı veya küçük düşürücü muamele veya cezalandırma ya da ölüm cezası veya zulme maruz kalmaya yönelik gerçek bir riskle karşı karşıyaysa veya

(b) üçüncü ülke vatandaşı veya vatansız kişi Talep Edilen Devlette veya başka bir transit geçiş ülkesinde cezai müeyyidelere maruz kalacaksa veya

(c) Talepte Bulunulan Devletin kamu sağlığı, iç güvenliği, kamu düzeni veya diğer milli menfaatleri sebebiyle.

4. Bu Maddenin 3. Paragrafında belirtilen durumlar transit geçiş işlemi açısından engel teşkil edecek şekilde sonradan vuku bulur veya ortaya çıkar ise ya da kişilerin muhtemel diğer transit geçiş Devletleri vasıtasıyla müteakip seyahatleri veya hedef Devlet tarafından geri kabul edilmeleri temin edilemez ise, Türkiye veya bir Üye Devlet verilmiş olan izni iptal edebilir. Bu durumda, Talep Eden Devlet uygun şekilde ve gecikmesizin, üçüncü ülke vatandaşını veya vatansız kişiyi geri alır.

MADDE 15

Transit usulü

1. Transit geçiş işlemleri için Talepte Bulunulan Devletin yetkili makamlarına yazılı başvuru yapılmalıdır. Başvuru aşağıdaki bilgileri içerecektir:

(a) Transit geçiş türü (hava veya kara yoluyla), transit geçiş yapıma ihtimali olan diğer Devletler ve varılmak istenen nihai hedef Devlet;

(b) Söz konusu kişiye ilişkin kimlik bilgileri (adı, soyadı, kızlık soyadı, takma adları veya lakapları, doğum tarihi, cinsiyet ve - şayet mümkünse - doğum yeri, uyruğu, dili, seyahat belgesinin türü ve numarası gibi);

(c) Öngörülen giriş noktası, transfer zamanı ve refakatçi kullanımı;

(d) Talep eden Devletin Madde 14 (2) uyarınca şartların karşılandığına ve Madde 14 (3) uyarınca reddetme işlemi gerçekleştirmek için herhangi bir neden olmadığına dair bir belge.

Transit işlemleri için kullanılacak ortak bir form bu Anlaşmaya Ek 6 olarak eklenmiştir.

Bir transit geçiş başvurusu, faks, e-posta vb. elektronik olanlar da dahil olmak üzere tüm iletişim yollarıyla yapılabilir.

2. Talepte Bulunulan Devlet, başvuruyu aldıktan sonra beş iş günü içerisinde ve yazılı olarak, Talep Eden Devlete kişinin alınacağına dair, giriş noktasını ve öngörülen kabul ediliş saatini teyit eden şekilde veya kişinin alınmasının reddedildiğine ve bu tür bir reddin nedenlerine dair bilgi verir. Eğer beş iş günü içerisinde yanıt alınmamışsa, transit geçiş kabul edilmiş sayılır.

Bir transit geçiş başvurusunun cevabı, faks, e-posta vb. elektronik olanlar da dahil olmak üzere tüm iletişim yollarıyla verilebilir.

3. Transit geçiş işlemi hava yolu ile gerçekleşecekse, geri kabul işlemine tabi olacak kişi ve olası refakatçisi transit havalimanı vizesi almaktan muaf tutulacaktır.

4. Talep edilen Devletin yetkili makamları, karşılıklı istişareye dayalı olarak, özellikle söz konusu kişilerin izleme altında bulundurulması ve bu amaçla gerekli kolaylıkların sağlanması yoluyla transit geçiş işlemlerine yardımcı olacaklardır.

BÖLÜM V

MASRAFLAR

MADDE 16

Ulaşım ve transit geçiş masrafları

Madde 23'e ve Madde 3(2) ve 5(2)'de belirtilen kişiler veya üçüncü şahıslar da dahil olmak üzere geri kabul edilecek kişiden kabule ilişkin masrafları tahsil edecek yetkili makamların hakkına hanel getirmeksizin, bu Anlaşmanın I. ve II. Bölümlerindeki talepler için bu Anlaşmayla bağlantılı olarak yapılan geri kabul ve transit geçiş işlemlerinden doğan tüm ulaşım masrafları Talepte Bulunulan Devletin sınır geçiş noktasına kadar veya IV. Bölümdeki talepler için son varılacak Ülkenin sınırına kadar Talep Eden Devlet tarafından karşılanacaktır.

BÖLÜM VI

VERİLERİN KORUNMASI VE SAKLI KALAN HÜKÜMLER

MADDE 17

Verilerin Korunması

Kişisel verilerin iletimi, sadece bu Anlaşmanın uygulanması için bu iletime Türkiye veya bir Üye Devletin yetkili makamları tarafından ihtiyaç duyulması halinde yapılacaktır. Belirli bir vakada kişisel verilere yönelik işlem ve muameleler, Türkiye'nin iç hukukuna ve kontrolörün bir Üye Devletin yetkili makamı olduğu durumlarda, 95/46/AT sayılı Direktifin hükümlerine ve bu direktifi takiben söz konusu Üye Devletin benimsediği ulusal mevzuata tabi olacaktır. Ayrıca, aşağıda sıralanan ilkeler uygulanacaktır:

- (a) kişisel veriler adil ve hukuka uygun bir şekilde işlenmelidir;
- (b) kişisel veriler bu Anlaşmanın uygulanması için belirtilen, sarıh ve meşru amaçlar doğrultusunda toplanmalı ve ne bu bilgileri ileten ne de alan makamlar tarafından bunlara aykırı amaçlar için kullanılmalıdır;
- (c) kişisel veriler toplanma ve/veya daha ileri işleme konulma amacı açısından yeterli, konuyla ilgili ve gereğinden fazla olmamalıdır; özellikle, iletilen kişisel veriler sadece aşağıdakilere ilişkin olabilir:
 - transfer edilecek kişinin kimlik bilgileri (isim, soyadı, önceki isimleri, takma adları veya lakapları, cinsiyeti, medeni hali, doğum tarihi ve yeri, şu anki ve herhangi bir önceki uyruğu gibi);
 - pasaport, kimlik kartı veya ehliyet (seri numarası, geçerlilik süresi, verilme tarihi, veren makam, verildiği yer);
 - duraklamalar ve güzergah;
 - transfer edilecek kişinin kimlik tespiti için veya bu Anlaşma uyarınca geri kabul için aranan koşulların incelenmesi için gereken diğer bilgiler;
- (d) kişisel veriler doğru olmalı ve gerektiğinde güncellenmelidir;
- (e) kişisel veriler, verilerin toplanma veya daha ileri işleme amacının, gerektirdiğinden daha uzun olmayacak süreyle veriye konu kişinin kimliğinin tespitine edilmesine imkan sağlayacak şekilde muhafaza edilmelidir;

- (f) özellikle verilerin yeterli, konuyla ilgili ve doğru olmadığı veya işlem amacı açısından aşırı olması nedeniyle söz konusu verilerin işlenmesinin bu Madde hükümlerine uygun olmadığı durumlarda, gerek ileten makam gerekse alan makam kişisel verilerin uygun şekilde düzeltilmesi, silinmesi ve bunlara erişimin engellenmesi için gereken makul her adımı atacaktır. Buna her türlü düzeltme, silme veya engelleme durumunda diğer Tarafa bildirilmesi de dahildir;
- (g) talep üzerine, alan makam ileten makama kendisine iletilen verilerin kullanımı ve onlardan elde edilen sonuçlar konusunda bilgilendirecektir.
- (h) kişisel veriler sadece yetkili makamlara iletilebilir. Bu bilgilerin sair makamlara iletimi ileten makamanın muvafakatini gerektirir.
- (i) ileten ve alan makamlar kişisel verilerin iletim ve alınımın yazılı kaydını tutmakla yükümlüdürler.

MADDE 18

Saklı Kalan Hükümler

1. Bu Anlaşma Birliğin, Üye Devletlerinin ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler de dahil olmak üzere uluslararası hukuktan doğan hak, yükümlülük ve sorumluluklarına hâle getirmeyecektir. Özellikle de:

- 31 Ocak 1967 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Protokol ile değiştirilen 28 Temmuz 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme,
- 4 Kasım 1950 tarihli İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi,
- Devleti yapılan iltica başvurularını incelemekten sorumlu tutan uluslararası sözleşmeler,
- 10 Aralık 1984 tarihli İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme,
- Uygulanabildiği hallerde, 13 Aralık 1955 tarihli Kuruluş Dair Avrupa Sözleşmesi,

- Suçluların iadesi ve transit geçişle ilgili uluslararası sözleşmeler,
- Yabancı uyruklu kişilerin geri kabulleriyle ilgili çok taraflı uluslararası sözleşmeler ve anlaşmalar.

2. Bu Anlaşma 12 Eylül 1963 tarihli Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Ortaklık Kuran Anlaşma'nın hükümleri, ek protokolleri, ilgili Ortaklık Konseyi kararları ve Avrupa Birliği Adalet Divanının ilgili içtihat hukukunda belirtilen, Taraflardan birinin toprağında ikamet eden veya yasal olarak ikamet etmekte olanların ve çalışanların hak ve yükümlülükleri de dahil, tüm hak ve yükümlülüklerine tamamen uyacaktır.

3. Bu Anlaşmanın uygulanması, yasadışı olarak kalan üçüncü ülke vatandaşlarının⁵ iadesi için özellikle de bunların yasal danışmaya, bilgiye erişimlerine, iade kararlarının uygulanmasının geçici olarak askıya alınmasına ve yasal çarelerden faydalanma imkanlarına ilişkin Üye Devletlerdeki ortak standart ve usullerle Avrupa Parlamentosu ve 2008/115/AT sayılı Konsey Direktifi tarafından belirtildiği üzere iade usullerinin konusu olan kişilerin haklarına ve usul güvencelerine halel getirmeyecektir.

4. Bu Anlaşmanın uygulanması, iltica talebinde bulunan kişilerin⁶ kabulü için asgari standartlar belirleyen 2003/9/AT sayılı Konsey Direktifinde ve özellikle başvuru incelemesi sırasında Üye Devlette kalma hakkına ilişkin olarak mülteci statüsü⁷ verme ve geri çekme için Üye Devletlerdeki usullerin asgari standartlarına ilişkin 2005/85/AT sayılı Konsey Direktifinde belirtildiği üzere iltica başvurusu yapan kişilerin haklarına ve usul güvencelerine halel getirmeyecektir.

5. Bu Anlaşmanın uygulanması üçüncü ülke vatandaşlarının durumu ile ilgili olan 2003/109/AT sayılı Konsey Direktifi şartları gereğince uzun dönem ikamet izni almış kişilerin haklarına ve usul güvencelerine halel getirmeyecektir.

6. Bu Anlaşmanın uygulanması, aile birleşimi hakkına ilişkin 2003/86/AT sayılı Konsey Direktifi gereğince ikamet izni verilen kişilerin haklarına ve usul güvencelerine halel getirmeyecektir.

7. Bu Anlaşmadaki hiçbir hüküm diğer resmi veya gayri resmi düzenlemeler çerçevesinde kişilerin iadesini engellemeyecektir.

⁶ RGAB L 31, 6.2.2003, s. 18.

⁷ RGAB L 326, 13.12.2005, s. 13

BÖLÜM VII

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ VE UYGULAMA

MADDE 19

Ortak geri kabul komitesi

1. Akit Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanması ve yorumlanmasında birbirlerine karşılıklı yardım sağlayacaklardır. Bu amaçla, özellikle aşağıda belirtilen görevleri üstlenmek üzere bir ortak geri kabul komitesi (bundan böyle "komite" olarak anılacaktır) oluşturacaklardır:

- (a) bu Anlaşmanın uygulanmasını denetlemek;
 - (b) bu Anlaşmanın yeknesak uygulanması için gerekli düzenlemeleri yürürlüğe koymaya karar vermek;
 - (c) Madde 20 uyarınca Türkiye ve Üye Devletler tarafından hazırlanan uygulama Protokolleri hakkında düzenli bilgi teatisinde bulunmak;
 - (d) Bu Anlaşma ve Ekleri için değişiklik önerilerinde bulunmak;
2. Komitenin kararları Akit Tarafların yasalarının gerektirdiği her türlü zorunlu iç usulün izlenmesini takiben Akit Taraflar üzerinde bağlayıcı olacaktır.
3. Komite, Birliğin ve Türkiye'nin temsilcilerinden oluşacaktır; Birlik, Üye Devletlerin uzmanlarınca desteklenen Komisyon tarafından temsil edilecektir.
4. Komite gerektiğinde Akit Taraflardan birinin talebi üzerine toplanacaktır.
5. Komite çalışma usullerini kendisi oluşturacaktır.

MADDE 20

Protokollerin Uygulanması

1. Bir Üye Devletin veya Türkiye'nin talebi üzerine, Türkiye ve bir Üye Devlet diğerlerine ilaveten aşağıdaki kuralları kapsayan bir uygulama Protokolü hazırlayacaktır.

- (a) yetkili makamlar ile sınır geçiş noktalarının tayini ve irtibat noktalarının değişimi;
- (b) refakat edilen üçüncü ülke vatandaşlarının ve vatansız kişilerin transit geçişleri de dahil refakatli geri dönüş koşulları,
- (c) bu Anlaşmanın 1'den 4'e kadar sayılı Eklerinde belirtilenlere ilave yöntem ve belgeler
- (d) hızlandırılmış prosedür gereğince geri kabul şekilleri

(e) mülakat yöntemi

2. Bu Maddenin 1. Paragrafında belirtilen uygulama Protokolleri, ancak Madde 19'da belirtilen geri kabul komitesine bildirimde bulunulduktan sonra yürürlüğe girecektir.

3. Türkiye bir Üye Devletle hazırlanan ve Türkiye'deki uygulamasının pratikte gerçekleştirilebilirliğine tabi olan uygulama Protokolünün herhangi bir hükmünü, başka bir Üye Devletin talebi üzerine o Devlet ile olan ilişkilerinde de uygulamayı kabul eder.

Üye Devletler Türkiye ile olan ilişkilerinde Türkiye ile bir diğer Üye Devlet arasında hazırlanan ve diğer Üye Devletlerdeki uygulamasının pratikte gerçekleştirilebilirliğe tabi olan bir uygulama Protokolünde yer alacak hükümleri Türkiye'nin talebi üzerine uygulamayı kabul eder.

MADDE 21

Üye Devletlerin ikili geri kabul anlaşmaları veya düzenlemeleri konusu

Bu Anlaşmanın hükümleri başka bir Anlaşmanın hükümleriyle bağdaşmadığı takdirde, Madde 24(3)'e hâle getirmeksizin, bu Anlaşma hükümleri, 20. Madde kapsamında izinsiz olarak ikamet eden kişilerin geri kabulü konusunda bireysel olarak Üye Devletler ile Türkiye arasında yapılmış veya yapılabilecek bulunan her türlü yasal olarak bağlayıcılığa haiz belgenin hükümlerinden önce gelecektir.

BÖLÜM VIII

NİHAİ HÜKÜMLER

MADDE 22

Coğrafi uygulama alanı

1. Bu Maddenin 2. Paragrafına tabi olarak, Anlaşma Avrupa Birliği Antlaşmasının 52. Maddesinde ve Avrupa Birliğinin İşleyişi Hakkındaki Anlaşmanın 355. Maddesinde belirtildiği gibi, Avrupa Birliği Antlaşmasının yürürlükte olduğu topraklarda, ve Türkiye Cumhuriyeti topraklarında geçerli olacaktır.

2. Bu Anlaşma, Danimarka Krallığı topraklarında geçerli olmayacaktır.

MADDE 23

Teknik yardım

İki Taraf da bu Anlaşmayı Türkiye ile Birlik arasındaki göç akınlarının yönetiminde ortak sorumluluk, dayanışma ve eşit ortaklık ilkelerine dayanarak uygulama konusunda mutabık kalmışlardır.

Bu bağlamda Birlik, teknik yardım konusunda ekli ortak bildiri uyarınca bu Anlaşmanın uygulanmasında Türkiye'yi desteklemek amacıyla mali kaynak sağlama taahhüdünde bulunmuştur. Bu sırada, kapasite ve kurumsal gelişime özel bir önem verilecektir. Bu gibi bir destek, Avrupa Birliği ve Türkiye tarafından ortak olarak mutabık kalınmış mevcut ve gelecekteki öncelikler bağlamında sağlanmalıdır.

MADDE 24

Anlaşmanın yürürlüğe girmesi, süresi ve sona ermesi

1. Bu Anlaşma, Akit Taraflar tarafından kendi usullerine uygun olarak onaylanacak veya kabul edilecektir.
2. 3. Paragrafa tabi olarak, bu Anlaşma, Akit Tarafların birbirlerine bu Maddenin birinci paragrafında belirtilen usulleri tamamladıklarını bildirdikleri tarihi takip eden ikinci ayın birinci gününde yürürlüğe girecektir.
3. Bu Anlaşmanın 4. ve 6. Maddelerinde ortaya konulan yükümlülükler bu Maddenin 2. Paragrafında belirtilen tarihten üç yıl sonra uygulanmaya başlanacaktır. Bu üç yıllık süre boyunca bu yükümlülükler, yalnızca Türkiye'nin geri kabul ile ilgili ikili anlaşma veya düzenlemeler yaptığı üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişiler için geçerlidir. Bu üç yıllık süre boyunca, Türkiye ve münferit Üye Devletler arasındaki mevcut ikili geri kabul anlaşmalarının ilgili bölümleri uygulanmaya devam edecektir.
4. Bu Anlaşma süresiz olarak akdedilmiştir.
5. Her bir Akit Taraf, resmi olarak diğerine bildirimde bulunarak bu Anlaşmayı feshedebilir. Bu Anlaşmanın yürürlüğü, bu bildirim yapıma tarihinden altı ay sonra sona erecektir.

MADDE 25

Ekler

1'den 6'ya kadar olan Ekler bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

Ankara'da iki bin on üç yılının Aralık ayının 16ncı gününde, Türkçe, Bulgarca, Çekçe, Danca, Hollandaca, İngilizce, Estoneca, Fince, Fransızca, Almanca, Yunanca, Macarca, İtalyanca, Letonca, Litvanca, Maltaca, Lehçe, Portekizce, Slovakça, Slovence, İspanyolca ve İsveççe dillerinde, her metin aynı derecede geçerli olmak üzere, ikişer nüsha olarak imzalanmıştır.

Gösterildiğinde uyruğun kanıtı olarak nitelendirilecek belgelerin ortak listesi
(Madde (3)1, 5(1) ve 9(1))

Talepte Bulunulan Devlet Üye Devletlerden biri veya Türkiye ise:

- her tür pasaport,
- Talepte Bulunulan Devlet tarafından verilen lesepase,
- her tür kimlik kartı (geçici ve koşullu olanlar dahil);
- askeri hizmet karneleri ve askeri kimlik kartları;
- gemi adamı kayıt defterleri ve kaptanların hizmet kartları;
- vatandaşlık sertifikaları ve vatandaşlığı dolaylı veya açıkça belirten diğer resmi belgeler.

Talepte Bulunulan Devlet Türkiye ise:

- vize Bilgi Sisteminde^[8] yürütülen bir araştırma sonucunda kimliğin doğrulanması,
- üye Devletlerin Vize Bilgi Sistemini kullanmadıkları durumda, bu Üye Devletlerin vize başvurusu kayıtlarından oluşturulan pozitif tanıma.

^[8] Avrupa Parlamentosunun ve Konseyin (AT) 767/2008 sayılı 9 Temmuz 2008 tarihli Vize Bilgi Sistemine (VIS) ilişkin düzenlemesi ve Üye Devletler arasında kısa süreli vizeler hakkında veri alışverişi (VIS Düzenlemesi), RGAB L 218, 13.8.2008, s. 60.

EK 2

Uyruğun kesin olmayan karinesi olarak kabul edilen belgelerin ortak listesi
(Madde (3)1), 5(1) ve 9(2))

- bu Anlaşmanın EK-1`inde listelenen belgelerden herhangi birinin fotokopileri,
- sürücü belgeleri veya fotokopileri,
- doğum belgeleri veya fotokopileri,
- şirket kimlik kartları veya fotokopileri,
- tanıkların verdiği ifadelerin yazılı beyanları,
- ilgili kişi tarafından yapılan açıklamaların ve resmi bir sınav sonucu da dahil olmak üzere söz konusu kişi tarafından konuşulan dilin yazılı beyanı,
- pasaport yenilenirken yetkili makamlarca verilen resimli belgeler dahil olmak üzere, ilgili kişinin uyruğunu belirlemeye yardım edebilecek herhangi bir diğer belge,
- Ek 1`de listelenen belgelerin geçerlilik süresi dolmuş olanları,
- resmi yetkililer tarafından temin edilmiş olan ve diğer Tarafın resmi yetkililerinin de teyit ettiği kesin bilgiler.

EK 3

Üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişilerin geri kabul koşullarının kanıtı olarak değerlendirilen belgelerin ortak listesi
(Madde 4(1), 6(1) ve 10(1))

- Talepte Bulunulan Ülke tarafından verilen vize ve/veya ikamet izni,
- ilgili kişinin tahrif edilmiş bir seyahat belgesindeki veya giriş/çıkışın diğer kanıtı (örneğin: fotoğraf) dahil olmak üzere giriş/çıkış damgaları veya seyahat belgesindeki benzer tasdikler,
- ilgili kişinin Talepte Bulunulan Devletin topraklarında kaldığı açıkça gösteren belgeler, sertifikalar ve her türlü fatura (örnek: otel faturaları, doktor/dişiçi randevu kartları, kamu/özel kurumlara giriş kartları, araba kira sözleşmeleri, kredi kartı faturaları, vb.),
- ilgili kişinin Talepte Bulunulan Devletin topraklarında bulunduğunu ve yaptığı yolculukları gösteren hava, tren, otobüs veya gemi seferlerinin üzerinde kişinin ismi geçen biletleri ve/veya yolcu listesi,
- ilgili kişinin bir kargo veya seyahat acentesi hizmeti kullandığını gösterir bilgi,
- ilgili kişinin sınırı geçtiğini doğrulayabilecek, özellikle, sınır yetkili personeli ve diğer tanıklar tarafından verilen ifadelerin yazılı resmi beyanı,
- ilgili kişinin adli veya idari davalarda verdiği bir ifadenin resmi yazılı beyanı.

Üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kişilerin geri kabul koşullarının karineye dayanan kanıtı olarak değerlendirilen belgelerin ortak listesi
(Madde 4(1), 6(1) ve 10(2))

- ilgili kişinin Talep edilen Devletin topraklarına girdikten sonra alıkonulduğu yer ve koşullar hakkında o Devletin ilgili yetkilileri tarafından tanzim edilen açıklama,
- bir kişinin kimliği ve/veya ikameti ile ilgili uluslararası bir kuruluş (örneğin: BMMYK) tarafından sağlanan bilgi,
- aile üyeleri, seyahat arkadaşları vs. tarafından verilen bilgi raporları/teyitleri,
- ilgili kişinin ifadelerinin yazılı beyanı.

[Türkiye Cumhuriyeti Amblemi]

.....
.....

(Talep eden yetkilinin unvanı)

.....
.....

(Yer ve Tarih)

İlgi:

Kime:

.....
.....
.....

(Talepte bulunan yetkilinin unvanı)

HIZLANDIRILMIŞ PROSEDÜR (Madde 7(4))

MÜLAKAT TALEBİ (Madde 9(3))

Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği arasında
izinsiz ikamet eden kişilerin geri kabulüne ilişkin
..... Anlaşmanın 8. Maddesi uyarınca
GERİ KABUL BAŞVURUSU

A. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Tam isim (soyadın altını çiziniz):

.....

2. Kızlık Soyadı:

.....

3. Doğum tarihi ve yeri:

.....

4. Cinsiyet ve fiziksel görünüş (boy, göz rengi, ayırıcı izler vs.):

.....
.....

5. Bilinen diğer isimleri (önceki adlar, sair adlar, tanıdığı/kullandığı veya takma adları):

.....

6. Uyruk ve dil:

.....

7. Medeni durum: evli bekar boşanmış dul

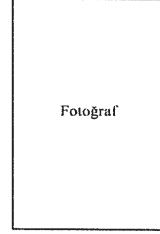
Eğer evliyse : eşinin ismi

Çocukların isimleri ve yaşları (eğer varsa)

.....

8. Talep edilen Devletteki son adresi:

.....

B. EŞİNİN KİŞİSEL BİLGİLERİ (EĞER VARSA)

1. Tam isim (soyadın altını çiziniz):

.....

2. Kızlık Soyadı:

.....

3. Doğum tarihi ve yeri:

4. Cinsiyet ve fiziksel görünüş (boy, göz rengi, ayırt edici izler vs.):

.....

5. Bilinen diğer isimleri (önceki adlar, sair adlar, tanındığı/kullandığı veya takma adları):

.....

6. Uyruk ve dil:

C. Çocukların Kişisel Bilgileri (Eğer varsa)

1. Tam isim (soyadın altını çiziniz):

.....

2. Doğum tarihi ve yeri:

.....

3. Cinsiyet ve fiziksel görünüş (boy, göz rengi, ayırt edici izler vs.):

.....

4. Uyruk ve dil:

.....

D. TRANSFER EDİLECEK KİŞİYLE İLGİLİ ÖZEL KOŞULLAR

1. Sağlık durumu

(örneğin özel tıbbi bakımda ilgili olası referans; bulaşıcı hastalığın Latince ismi):

.....

2. Özellikle tehlikeli kişinin bildirilmesi

(örneğin ağır suçlardan, saldırgan davranışlardan şüpheli olanlar):

.....

E. EKLENMİŞ KANIT BELGELERİ

1.
..... (tanzim tarihi ve yeri)
.....
..... (geçerlilik süresi)
..... (tanzim eden yetkili)
2.
..... (tanzim tarihi ve yeri)
.....
..... (geçerlilik süresi)
..... (tanzim eden yetkili)
3.
..... (tanzim tarihi ve yeri)
.....
..... (geçerlilik süresi)
..... (tanzim eden yetkili)
4.
..... (tanzim tarihi ve yeri)
.....
..... (geçerlilik süresi)
..... (tanzim eden yetkili)

F. GÖZLEMLER

.....
.....
.....

.....
(İmza) (Kaşe/Mühür)

[Türkiye Cumhuriyeti amblemi]

.....
.....
.....
(Talep eden yetkilinin unvanı)

.....
.....
(yer ve tarih)

Referans

.....

Kıme

.....

.....

.....
(Talepte bulunulan yetkilinin unvanı)

Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği arasında
izinsiz ikamet eden kişilerin geri kabulüne ilişkin
..... Anlaşmasının 15. Maddesi uyarınca

TRANSİT GEÇİŞ BAŞVURUSU

A. KİŞİSEL BİLGİLER

1. Tam isim (soyadın altını çiziniz):

.....

2. Kızlık Soyadı:

.....

3. Doğum tarihi ve yeri:

.....

4. Cinsiyet ve fiziksel görünüş (boy, göz rengi, ayırt edici izler vs.):

.....

6. Bilinen diğer isimleri (önceki adlar, sair adlar, tımmıdğı/kullandığı veya takma adları):

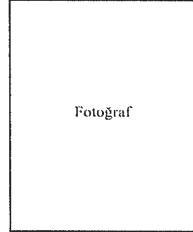
.....

7. Uyruk ve dil:

.....

8. Seyahat belgesinin türü ve numarası:

.....

B. TRANSİT GEÇİŞ İŞLEMİ

1. Transit geçiş türü

Hava

Kara

Deniz

2. Nihai varış Devleti

.....

3. Muhtemel aktarma Devletleri

.....

4. Önerilen sınır geçiş noktası, tarih, geçiş saati ve muhtemel refakatçiler:

.....

.....

.....

5. Diğer transit geçiş Devletinde ve nihai varış Devletinde garanti edilen kabul

(Madde 14 Paragraf 2)

evet

hayır

6. Bir transit geçiş reddinin sebebi hakkında bilgi

(Madde 14 Paragraf 3)

evet

hayır

C. GÖZLEMLER

.....

.....

.....

.....

(İmza) (Kaşe/Mühür)

Vize Politikası Alanında İşbirliği hakkında Ortak Beyan

Akit Taraflar, halklar arası temasları daha çok artırmak amacıyla, 19 Şubat 2009 tarihli C-228/06 sayılı Mehmet Soysal, İbrahim Savatlı ve Almanya arasındaki davada Avrupa Birliği Adalet Divanı kararının ve Avrupa Ekonomik Topluluğu ile Türkiye arasında bir Birlik oluşturan Anlaşmaya ekli 23 Kasım 1970 tarihli Ek Protokole dayanan Türk Hizmet sağlayıcılarının haklarına ilişkin diğer ilgili kararların etkin şekilde uygulanmasını sağlamakla başlayarak vize politikası alanında ve ilgili alanlarda işbirliklerini güçlendirirler.

7(1). Madde hakkında Ortak Beyan

Taraflar, "4. ve 6. Maddelerde anılan bir kişiyi menşei ülkesine doğrudan iade etmek amacıyla her çabayı" sergilemek için Talep Eden Devlet, Talepte Bulunulan Devlete bir geri kabul başvurusunu ibraz ederken aynı zamanda kişinin menşei olan ülkeye de bir geri kabul başvurusu ibraz etmesi gerektiğini kabul ederler. Talepte Bulunulan Devlet 11(2). Maddede anılan zaman zarfında cevap verecektir. Talep Eden Devlet, bu arada menşe ülkeden geri kabul başvurusuna olumlu bir cevap alınrsa Talepte Bulunulan Devleti bilgilendirir. Kişinin menşe ülkesi belirlenemediği ve bundan dolayı bir geri kabul başvurusu ibraz edilemediği takdirde, bu durumun sebepleri Talepte Bulunulan Devlete ibraz edilecek geri kabul başvurusunda bildirilmelidir.

Teknik Desteğe İlişkin Ortak Bildiri

Türkiye ve Avrupa Birliği göç akımlarının yönetilmesinde ortak sorunlarla baş etmek ve özellikle düzensiz göç ile mücadele etmek için işbirliklerini artırma hususunda mutabık kalırlar.. Böylece, Türkiye ve Avrupa Birliği uluslararası külfetlerin paylaşımı, dayanışma, ortak sorumluluk ve müşterek anlayışa olan bağlılıklarını ifade edeceklerdir.

Bu işbirliği coğrafi gerçekleri göz önünde bulunduracak ve aracı bir aday ülke olarak Türkiye'nin çabaları temeline dayanarak gelişecektir. Keza, söz konusu işbirliği 18 Şubat 2008 tarih ve 2008/157/AT sayılı Türkiye Cumhuriyeti ile Katılım Ortaklığında kapsanan ilkeler, öncelikler ve koşullar üzerine Konsey Kararını ve Türkiye'nin AB'ye girmesi üzerine bu alandaki tüm AB müktesebatın tamamını kabul ettiğinin ve uygulamaya hazır olduğun belirtildiği AB müktesebatının Kabulüne ilişkin Türkiye 2008 Ulusal Programı'nı göz önünde bulunduracaktır.

Bu bağlamda, Avrupa Birliği, bu Anlaşmanın uygulanmasında Türkiye'yi desteklemek için mümkün olan kuvvetlendirilmiş mali desteği sağlamayı taahhüt eder.

Böylelikle, Türkiye'nin yasadışı göçmenlerin kendi topraklarına giriş, kalış ve çıkışlarını önlemesi için kapasitesinin artırılması amacıyla kuruluş ve kapasite oluşturulmasına özellikle dikkat edilecektir. Bu, diğer yöntemlerin yanı sıra, sınır gözetleme donanımları satın alma, kabul merkezleri ve sınır polisi yapıları tesis etme ve AB'nin dış desteğinin yönetişimini sağlayan mevcut kurallara tam riayet ederek eğitim faaliyetlerini destekleme yoluyla gerçekleştirilebilir.

Bu Anlaşmanın sürekli, tam ve etkin uygulanmasını desteklemek için bütünleşmiş sınır yönetimi ve göç alanında bir sektör destek programını da içeren bir AB mali yardımı, Türk yetkili makamları ile beraber belirlenecek usullere uygun olarak ve 2013'ten sonra bir sonraki AB mali perspektifleri kapsamında ve doğrultusunda geliştirilecektir.

Danimarka'ya İlişkin Ortak Bildiri

Akit Taraflar, bu Anlaşmanın Danimarka Krallığı topraklarında ve Danimarka Krallığı vatandaşları için geçerli olmayacağını dikkate alır. Bu koşullarda, Türkiye ve Danimarka'nın bu Anlaşma ile aynı şartlarda bir geri kabul anlaşması imzalamaları uygun olacaktır.

İzlanda ve Norveç'e İlişkin Ortak Bildiri

Akit Taraflar, özellikle 18 Mayıs 1999 tarihli Schengen müktesebatının bu ülkelerin katkısıyla yürürlüğe konması, uygulanması ve geliştirilmesi ile ilgili Anlaşmaya binaen Avrupa Birliği ile İzlanda ve Norveç arasındaki yakın ilişkiyi dikkate alır. Bu koşullarda, Türkiye ile İzlanda ve Norveç'in bu Anlaşma ile aynı şartlarda bir geri kabul anlaşması imzalamaları uygun olacaktır.

İsviçre'ye İlişkin Ortak Bildiri

Akit Taraflar, özellikle 1 Mart 2008 tarihinde yürürlüğe giren Schengen müktesebatının İsviçre'nin katkısıyla yürürlüğe konması, uygulanması ve geliştirilmesi ile ilgili Anlaşmaya binaen Avrupa Birliği ile İsviçre arasındaki yakın ilişkiyi dikkate alır. Bu koşullarda, Türkiye'nin İsviçre ile bu Anlaşma ile aynı şartlarda bir geri kabul anlaşması imzalamaları uygun olacaktır.

Lihtenştayn Prenslğine İlişkin Ortak Bildiri

Akit Taraflar, özellikle 19 Aralık 2011 tarihinde yürürlüğe giren Schengen müktesebatının Lihtenştayn Prenslği'nin katkısıyla yürürlüğe konması, uygulanması ve geliştirilmesi ile ilgili Anlaşmaya binaen Avrupa Birliği ile Lihtenştayn Prenslği arasındaki yakın ilişkiyi dikkate alır. Bu koşullarda, Türkiye'nin Lihtenştayn Prenslği ile bu Anlaşma ile aynı şartlarda bir geri kabul anlaşması imzalamaları uygun olacaktır.

